

NERVOVÝ SYSTÉM

Neurony

Funkce v neuronální síti

Aferentní
Eferentní
Senzorické
Interneurony
Projekční
Senzitivní
Motorické
Asociační

Mediátor

Dopaminergní
Cholinergní
Serotonergní
Aminergní
GABAergní
Nitriergní (NO₂)
Peptidergní, ...

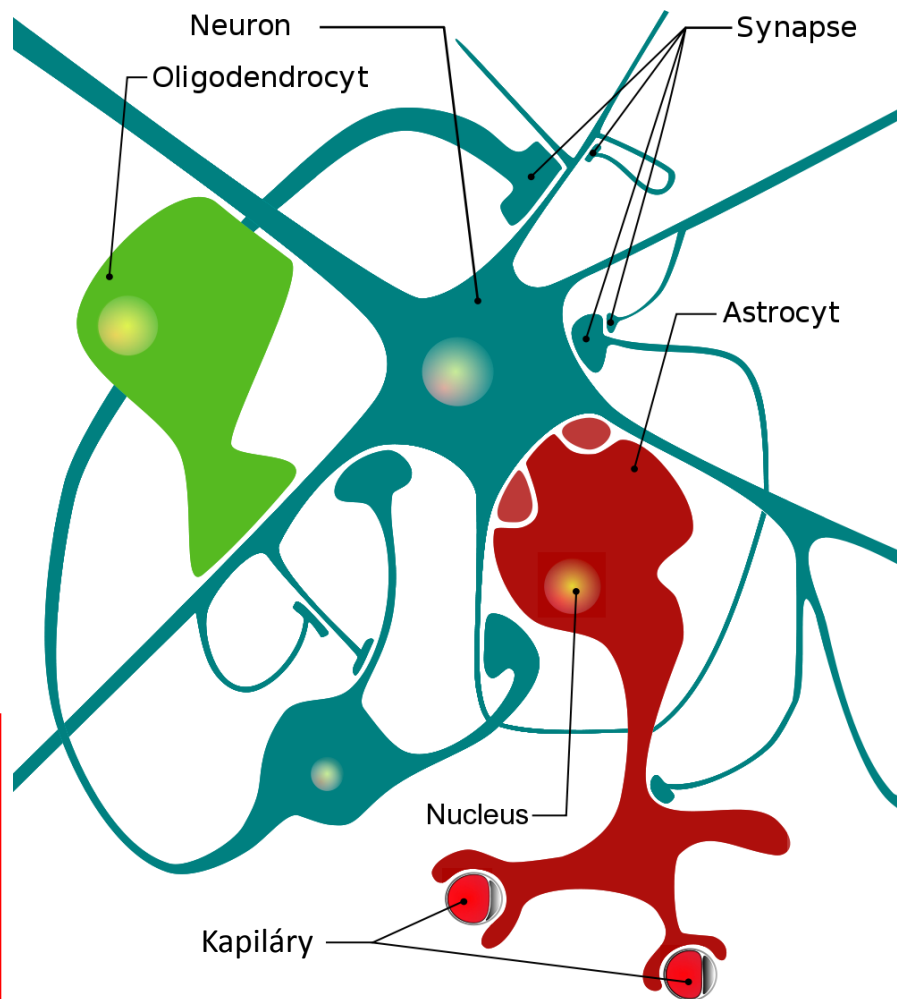
Morfologie těla

Unipolární
Bipolární
Multipolární
Pseudounipolární

Délka axonu

Golgi typ I (dlouhý)
Golgi typ II (krátký)

Gliové buňky

CNS

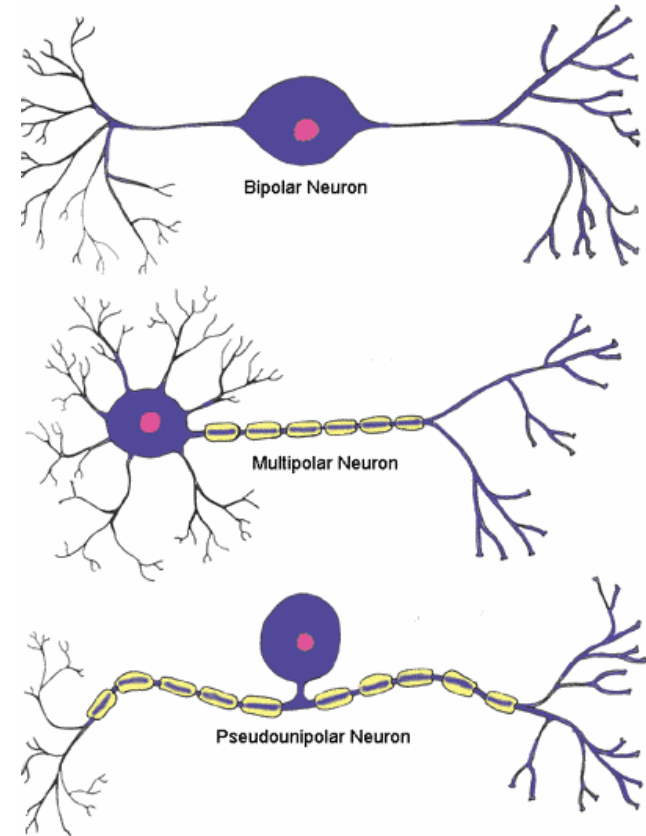
Astrocyty
- fibrózní (šedá hmota)
- protoplazmické (bílá hmota)
Oligodendrocyty
Mikroglie
Ependymové buňky

Periferie

Schwannovy buňky
Satelitní buňky (amficyty)

Klasifikace neuronů

- **Unipolární** – primární smyslové buňky (tyčinky, čípky)
- **Bipolární** – druhý neuron v retině, vestibulokochleární ganglion
- **Multipolární** - the most frequent – CNS, the autonomic ganglia
- **Pseudounipolární**
 - Jeden výběžek tvaru T
 - Axonální a dendritický výběžek
 - Kraniální nervy

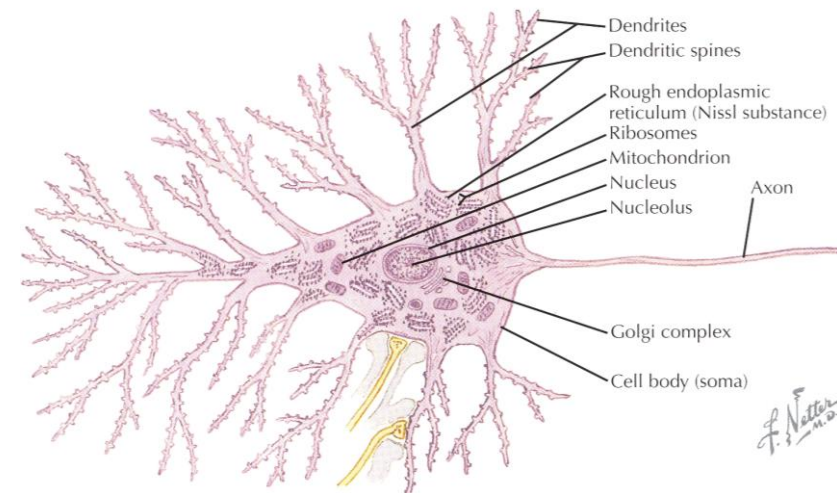
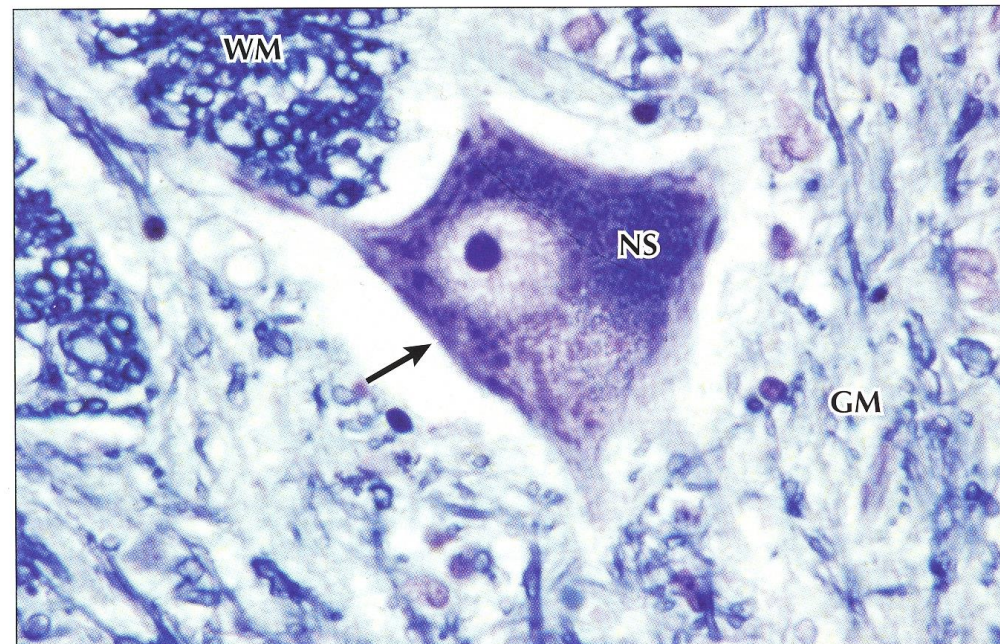
Délka axonu

Golgi typ I – projekční neurony, velké perikaryon, dlouhý axon, vedení na velké vzdálenosti

Golgi typ II – interneurony, malé perikaryon, axon neopouští oblast ve které je neuron lokalizován

MORFOLOGIE

Příklad: Pyramidální neuron cerebrálního kortexu
(vnitřní pyramidová vrstva, „motorcortex“)

Mišní multipolární neuron

10-100 μ m

Perikaryon

- kulaté jádro, dominantní jadérko
- bazofilní cytoplazma – tyčinkovité mitochondrie, GA, **GER**
- Nisslova substance
- neurofilamenta, neurotubuly
- lipofuscin

Dendrity, dendritické trny

Axon

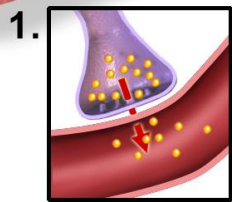
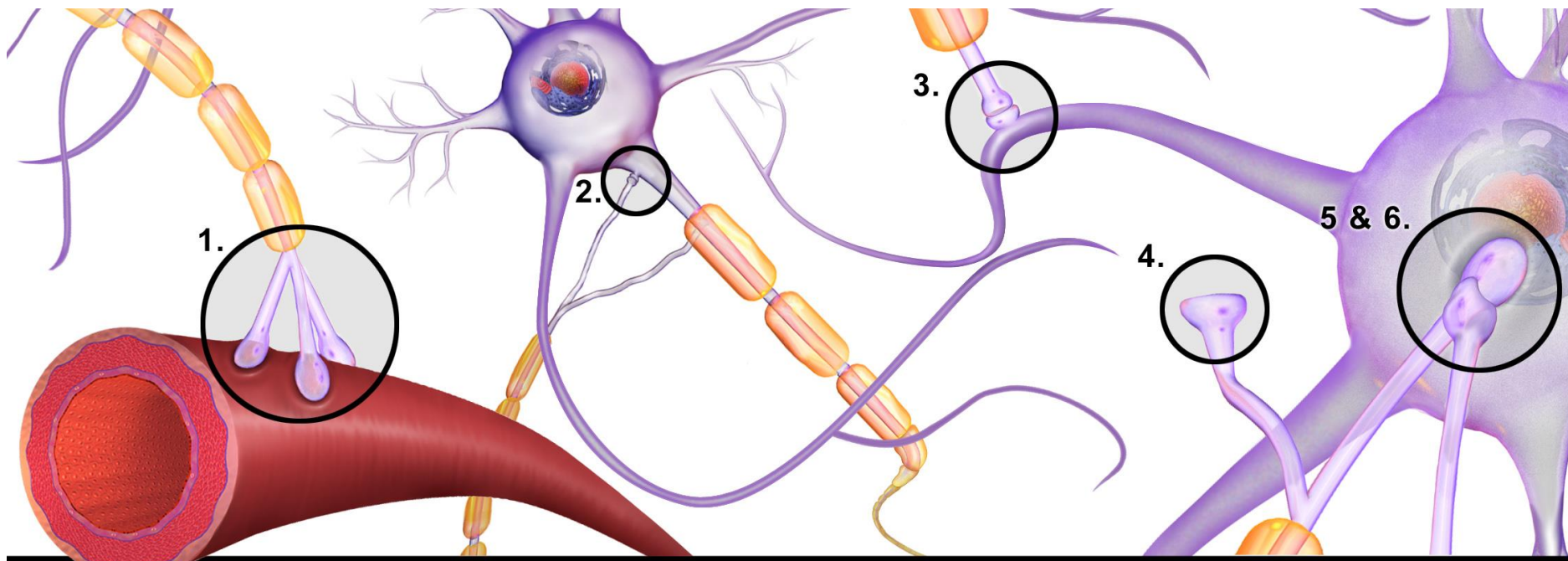
- odstupový konus
- iniciální segment
- axolema

Synapse

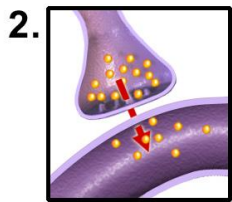
- presynaptické zakončení (terminální arborizace)
- synaptická štěrbina
- postsynaptická membrána

Motorická ploténka

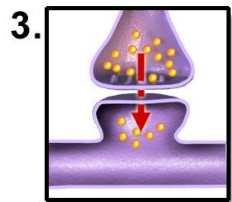
- velkoplošná cholinergní synapse

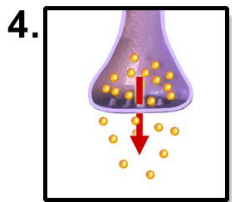
Axosecretory
Axon terminal secretes directly into bloodstream

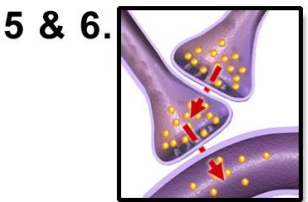
Axoaxonic
Axon terminal secretes into another axon

Axodendritic
Axon terminal ends on a dendrite spine

Axoextracellular
Axon with no connection secretes into extracellular fluid

Axosomatic
Axon terminal ends on soma
Axosynaptic
Axon terminal ends on another axon terminal

CNS – telencephalon - cortex cerebri, cerebellum, medulla spinalis

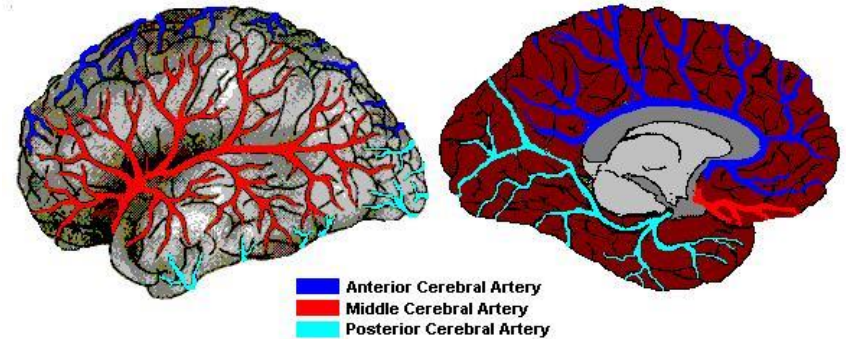
- **Šedá hmota**

- Těla neuronů
- Nemyelinizovaná vlákna
- Neurogliové buňky
- Bohatá kapilární síť

- **Bílá hmota**

- Myelinizované axony
- Neuroglie (oligodendrocyty)
- Vaskularizace

Telencephalon

Šedá hmota

1.5-5mm, 0.2-0.25m²

Povrch (*cortex cerebri*) + **oblasti v bílé hmotě**
(*ncl. caudatus, lentiformis, claustrum, amygdale*)

Isocortex 11/12 povrchu

- 8-9×10⁹ neuronů

Neurony

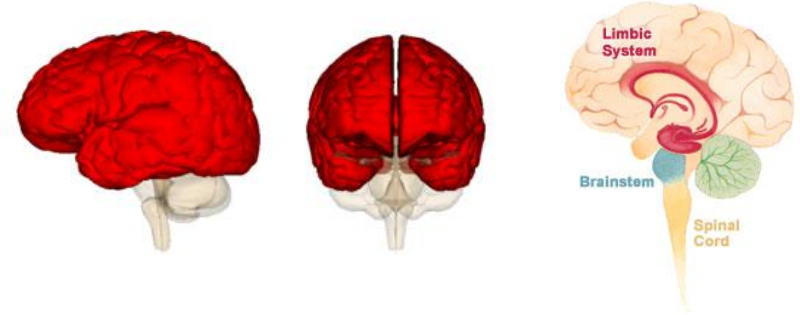
Pyramidální (motoneurony)
Granulární (hvězdicovité)
Fusiformní (bipolární)
Cajalovy (horizontální)
Martinottiho (vertikální)

Neuroglie

Astrocyty
Mikroglie

- 6 vrstev dle dominantního typu neuronů

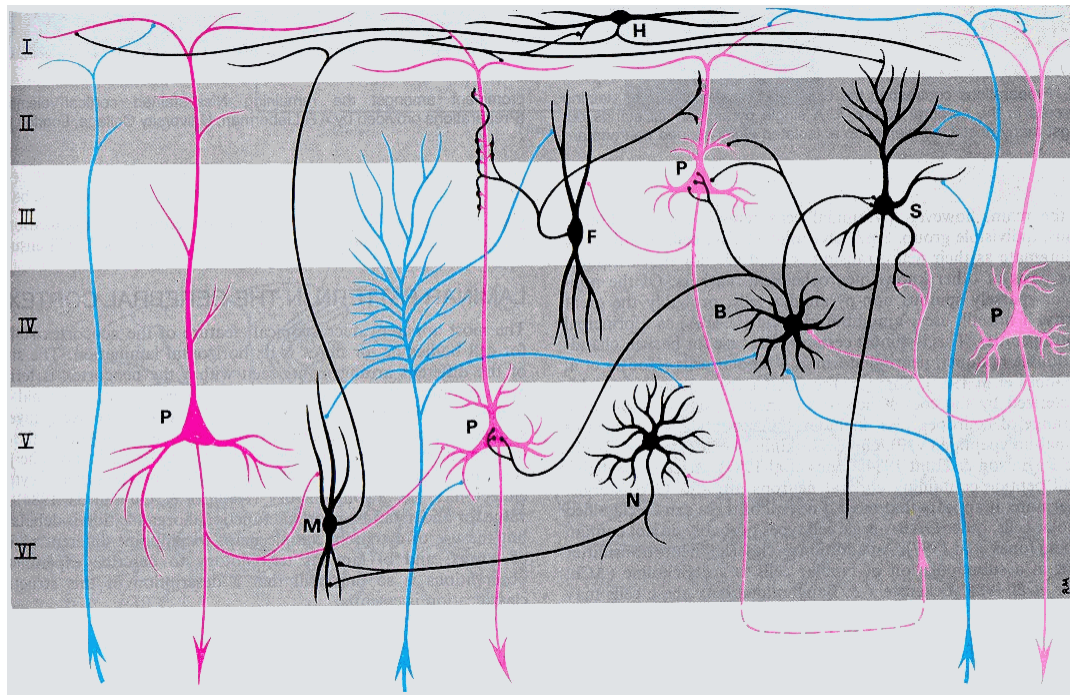
Allocortex 1/12 povrchu, rhinencephalon

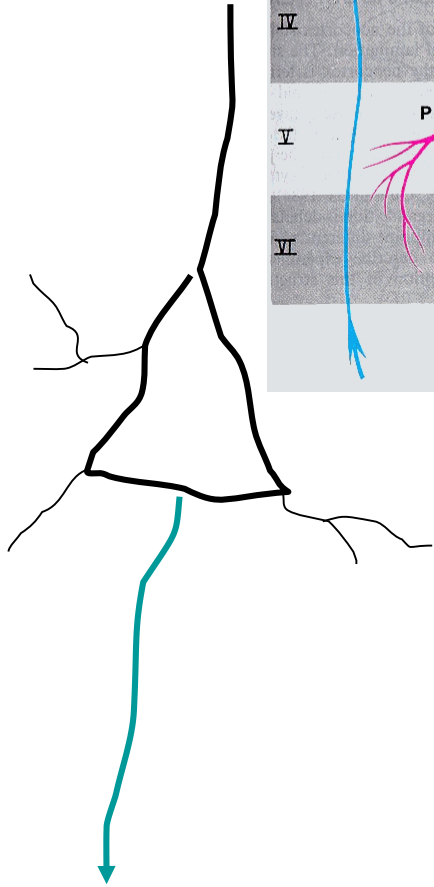
1. Lamina molecularis
2. Lamina granularis externa
3. Lamina pyramidalis
4. Lamina granularis interna
5. Lamina ganglionaris
6. Lamina multiformis

Bílá hmota

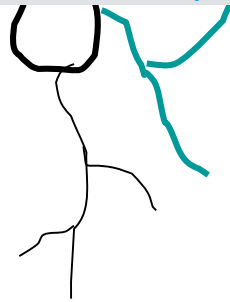
Corpus medullare telencephali

XU

pyramidové

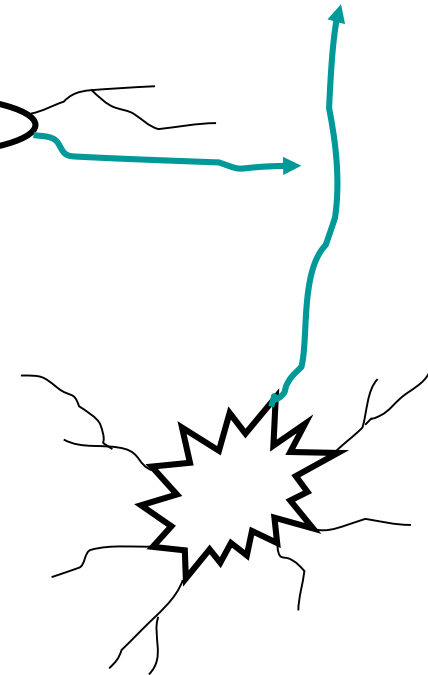
zrnité

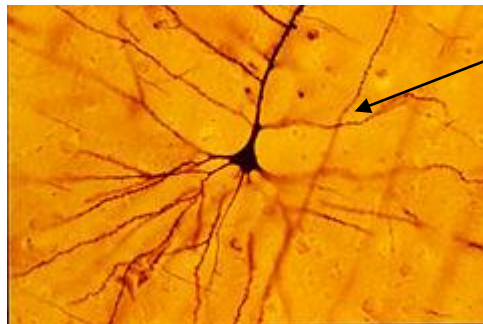
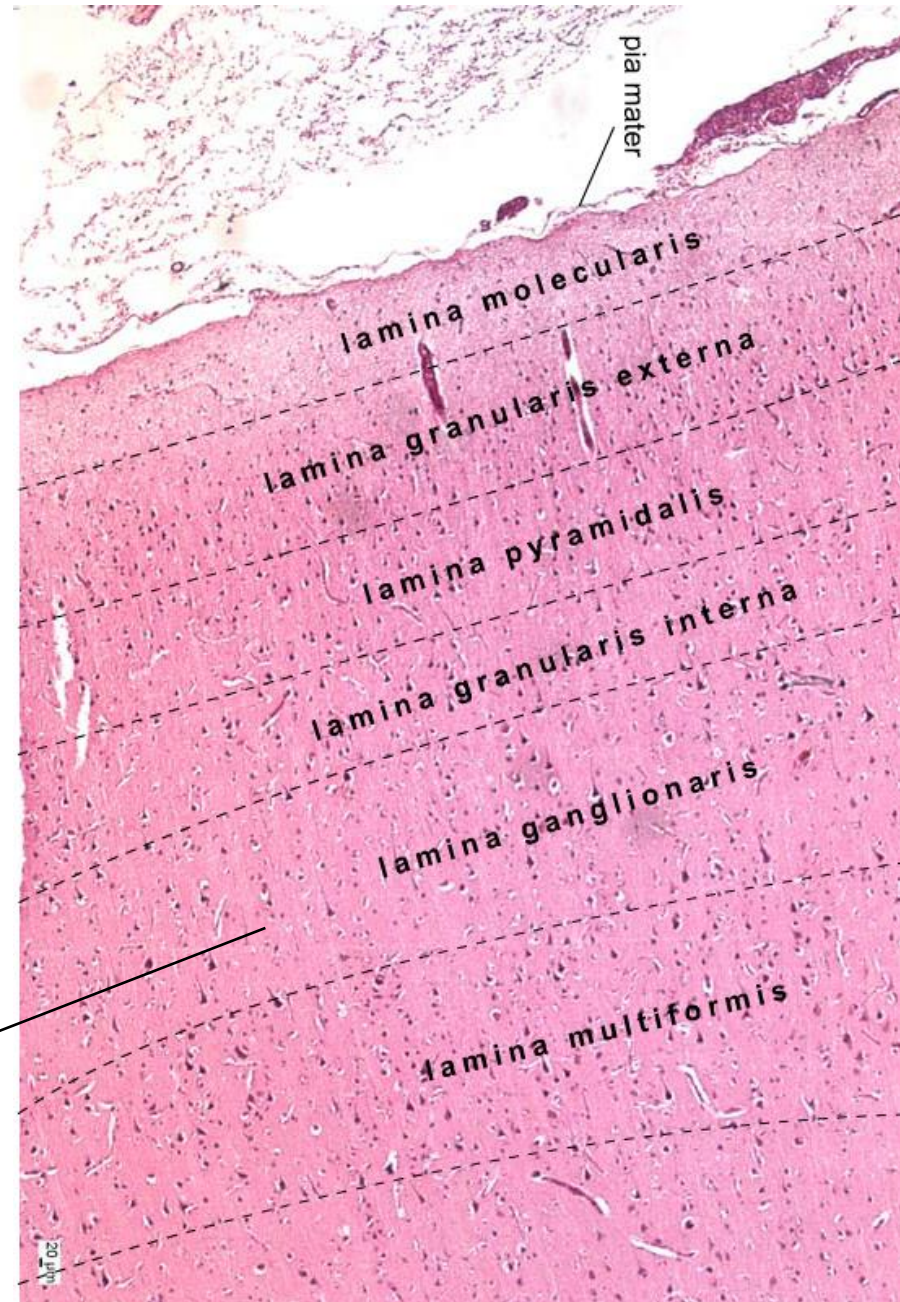
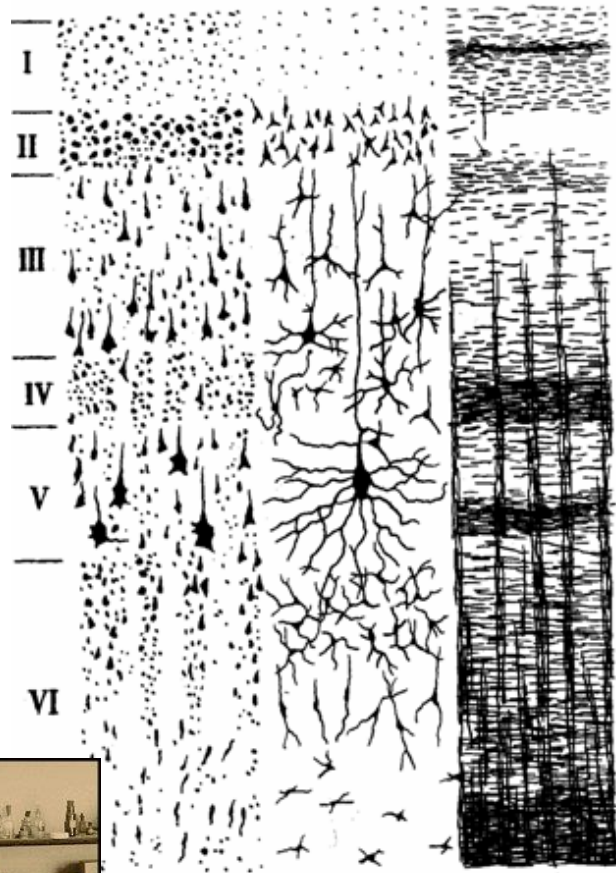
**vřetenovité
vertikální**

**vřetenovité
horizontální
Cajalovy**

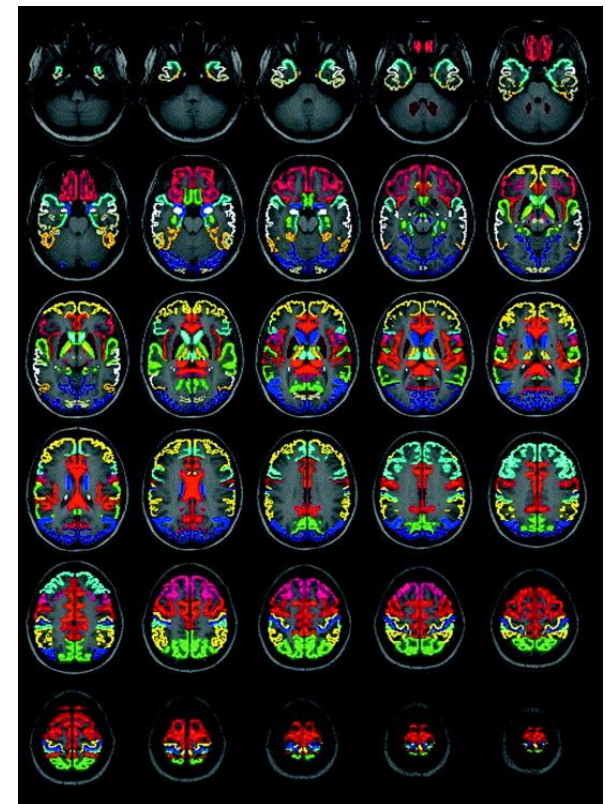
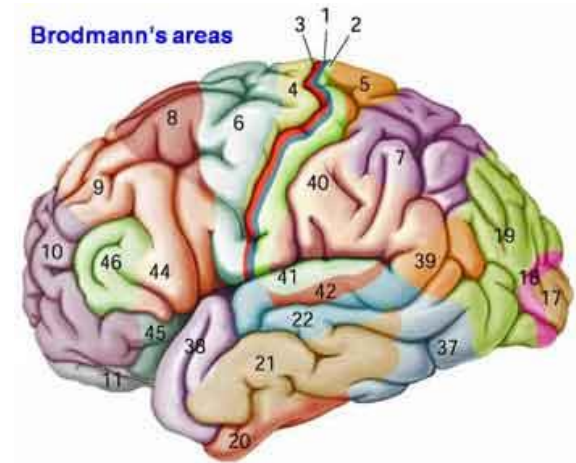
Martinottiho

Santiago R. Cajal
Nobel prize 1906

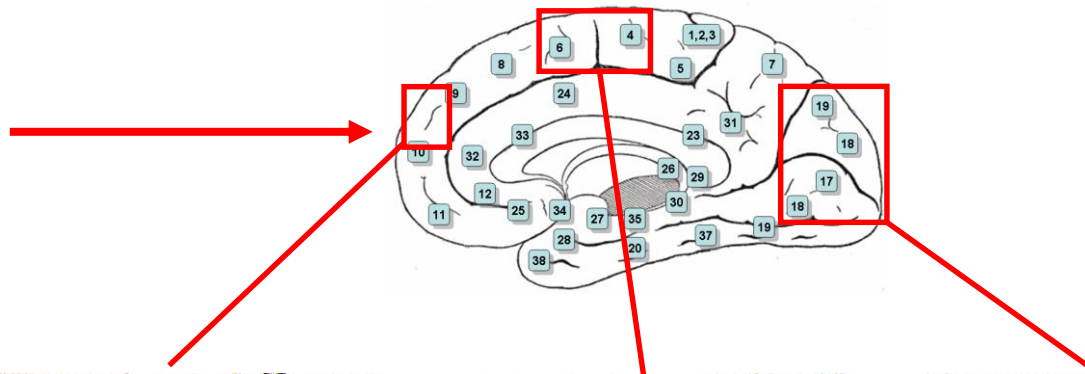
Brodmannovo členění mozkové kůry

REGIO	AREAE	FUNKCE
Postcentralis	1,2,3,43,(2s)	somatosenzorická, chuťová
Praecentralis	4,6, (4s)	motorická
Frontalis	8,9,10,11,44, 45,46,47, (8s)	asociační
Insularis	13,14,15,16	integrační
Temporalis	20,21,22,36,37,38,41,42,52	sluchová
Parietalis	5,7,39,40	asociační
Occipitalis	17,18,19,(19s)	zrková
Cingularis	23,24,31,32,33	mimovolní
Retrosplenialis	26,29,30	mimovolní
Hippocampica	27,28,34,35,48,51	čich (34),mimovolní paměť
Olfactoria	area olfactoria trigonum olfactorium	čichová

Brodmanovo dělení mozkové kůry

REGIO	AREAE	FUNKCE	POZNÁMKA
Postcentralis	1,2,3,43,(2s)	somatosenzorická, chuťová	zakončení thalamokortikálních vláken
Praecentralis	4,6, (4s)	motorická	Betzovy pyramidové buňky
Frontalis	8,9,10,11,44, 45,46,47, (8s)	asociační	volní úkony, vliv na mimovolní oblast
Insularis	13,14,15,16	integrační	
Temporalis	20,21,22,36,37,38,41,42,52	sluchová	rozdílly mezi druhy
Parietalis	5,7,39,40	asociační	vztah k somestézii
Occipitalis	17,18,19,(19s)	zraková	k zrakové kůře patří i další oblasti
Cingularis	23,24,31,32,33	mimovolní	limbický systém
Retrospenialis	26,29,30	mimovolní	limbická, atokortex
Hippocampica	27,28,34,35,48,51	čich (34),mimovolní pamět	
Olfactoria	area olfactoria trigonum olfactorium	čichová	tzv. bazální čichová kůra

I. Lamina molecularis

II. Lamina granularis externa

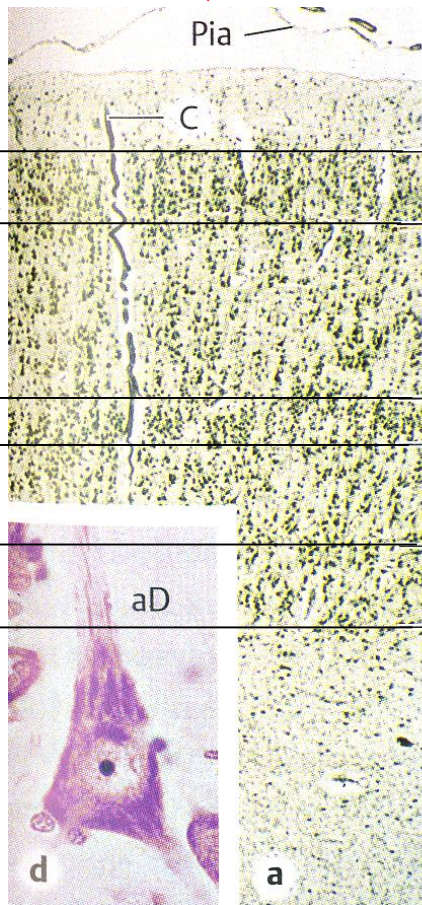
III. Lamina pyramidalis

IV. Lamina granularis interna

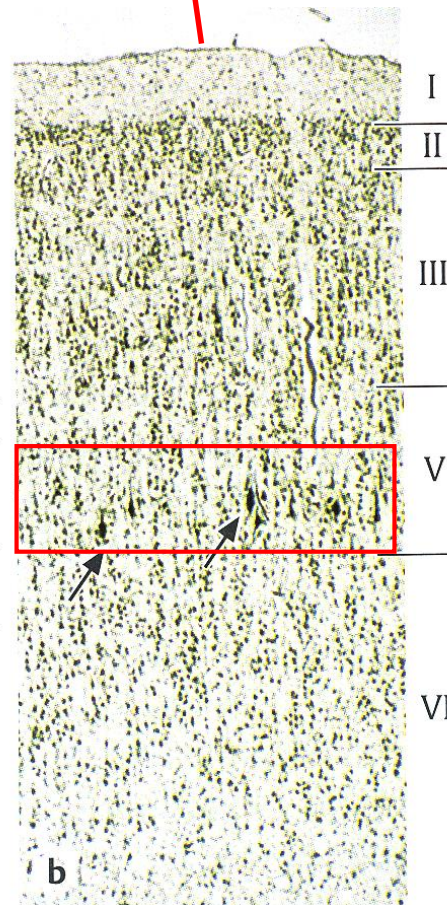
V. Lamina ganglionaris

VI. Lamina multiformis

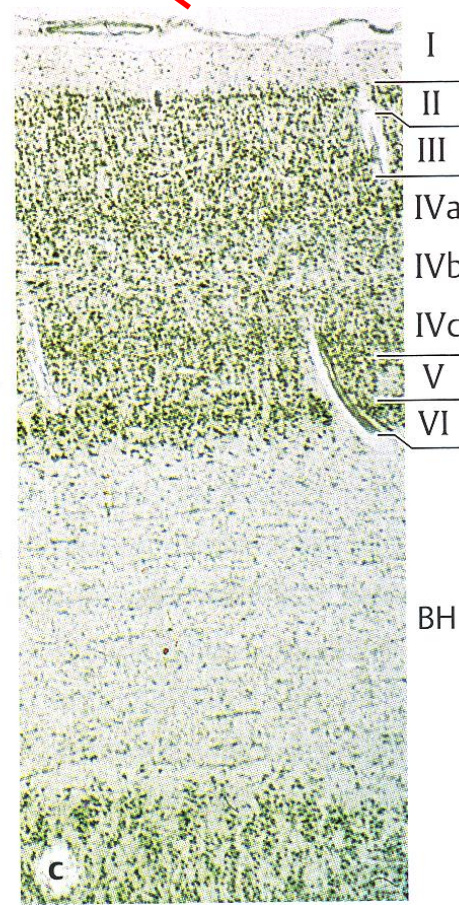
Bílá hmota

Homotypický isocortex

Primární motorická kůra

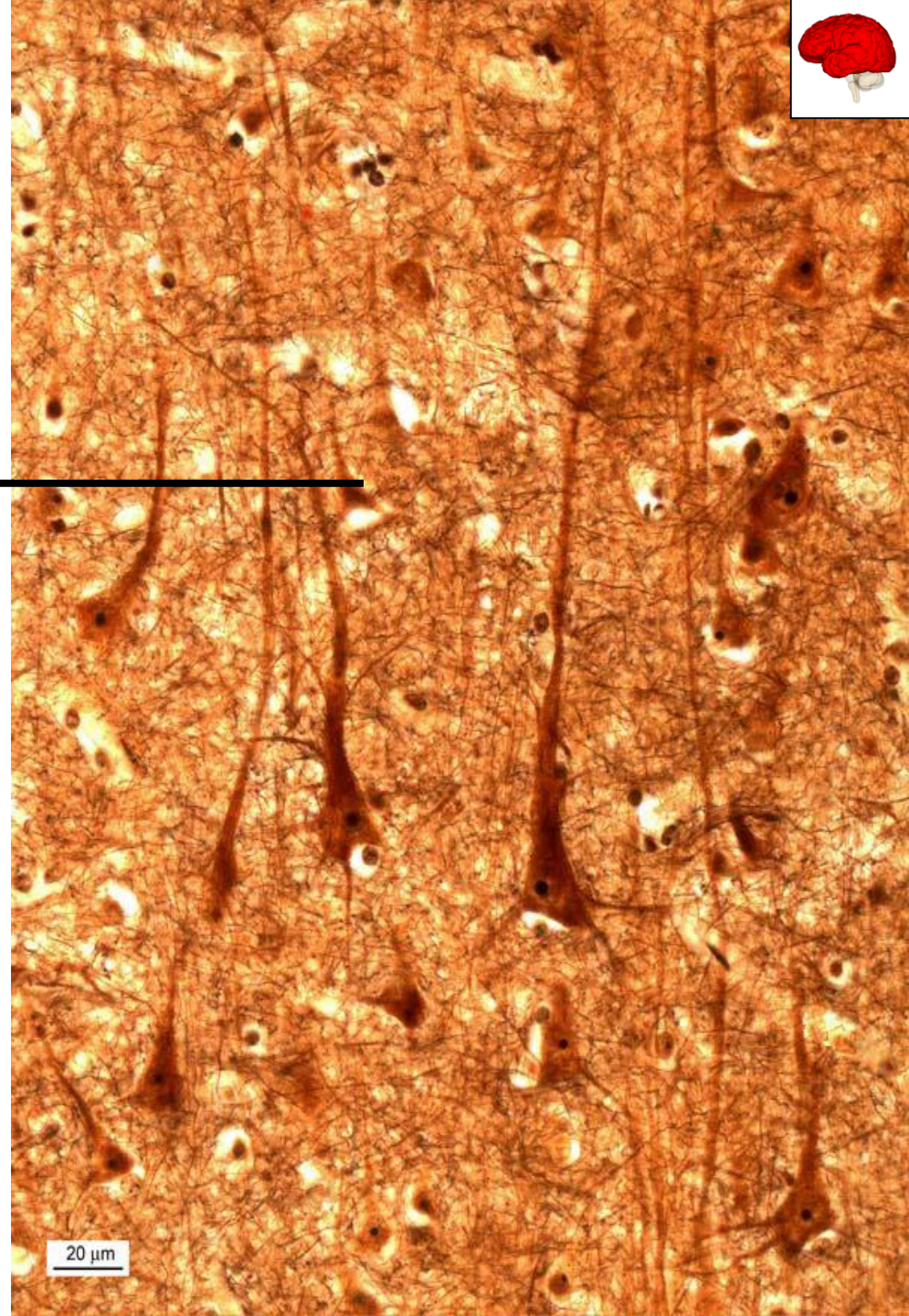
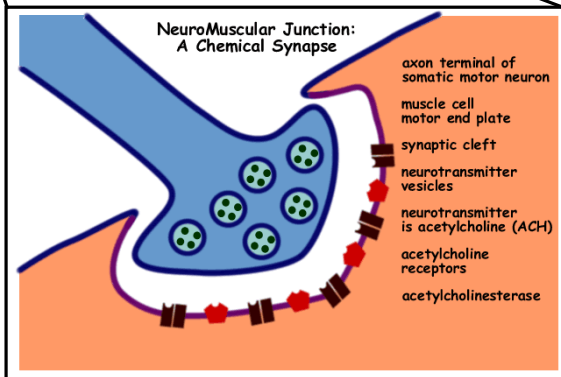
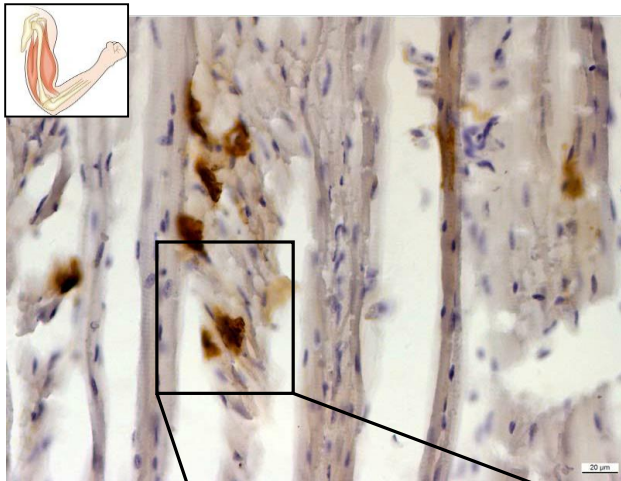
Primární zraková kůra

**Lamina ganglionaris (V) – Motoneurony =
Betzovy buňky (hnízda)**

Axony vedou mimo CNS – inervace svalových buněk

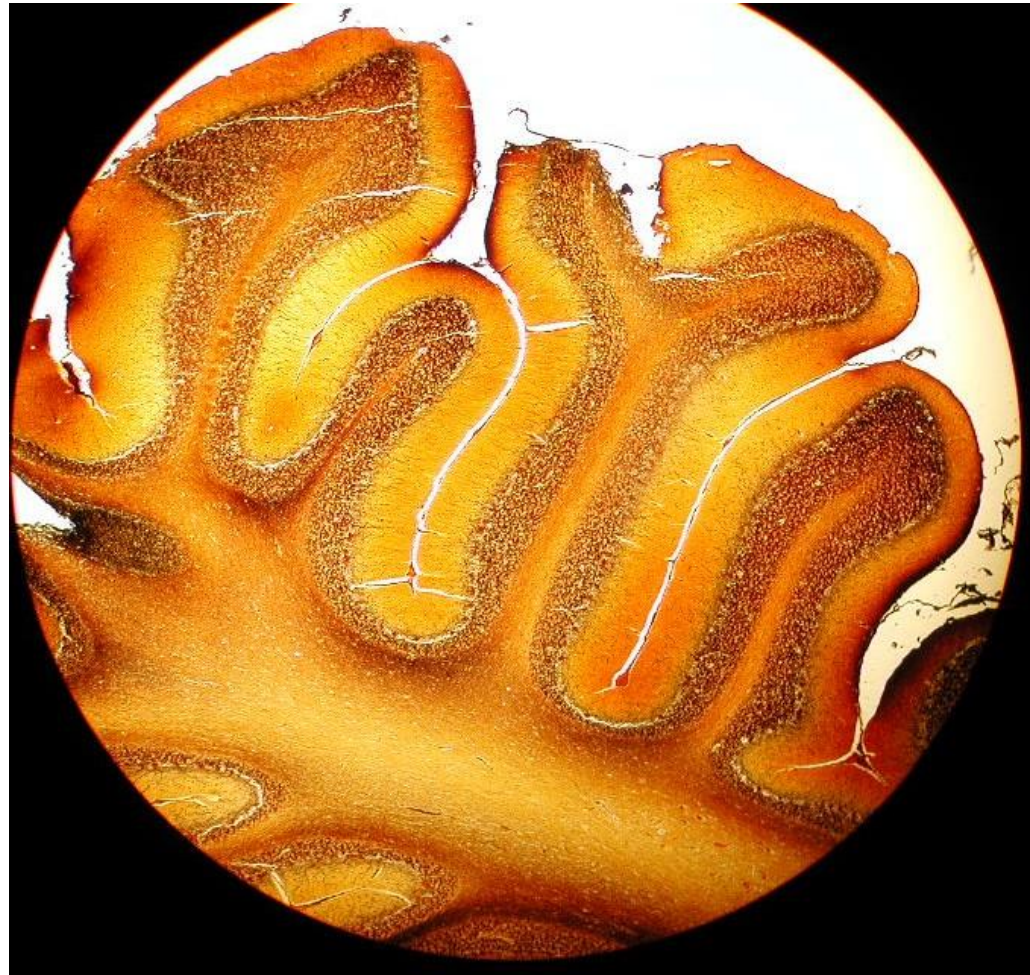
Cholinergní – neurotransmitter **acetylcholin**

Cerebellum

- **Šedá hmota /cortex cerebelli/**
 - cca 1mm
 - 3 vrstvy
 - Stratum moleculare
 - Stratum gangliosum (→ Purkyňovy buňky)
 - Stratum granulosum
 - **Bílá hmota**
 - Eferentní vlákna
 - Aferentní vlákna

 - **Párová jádra mozečku**
(n. dentatus, n. emboliformis, n. fastigii)
- Spojení Purkyňových buněk s prodlouženou míchou a středním mozkem)

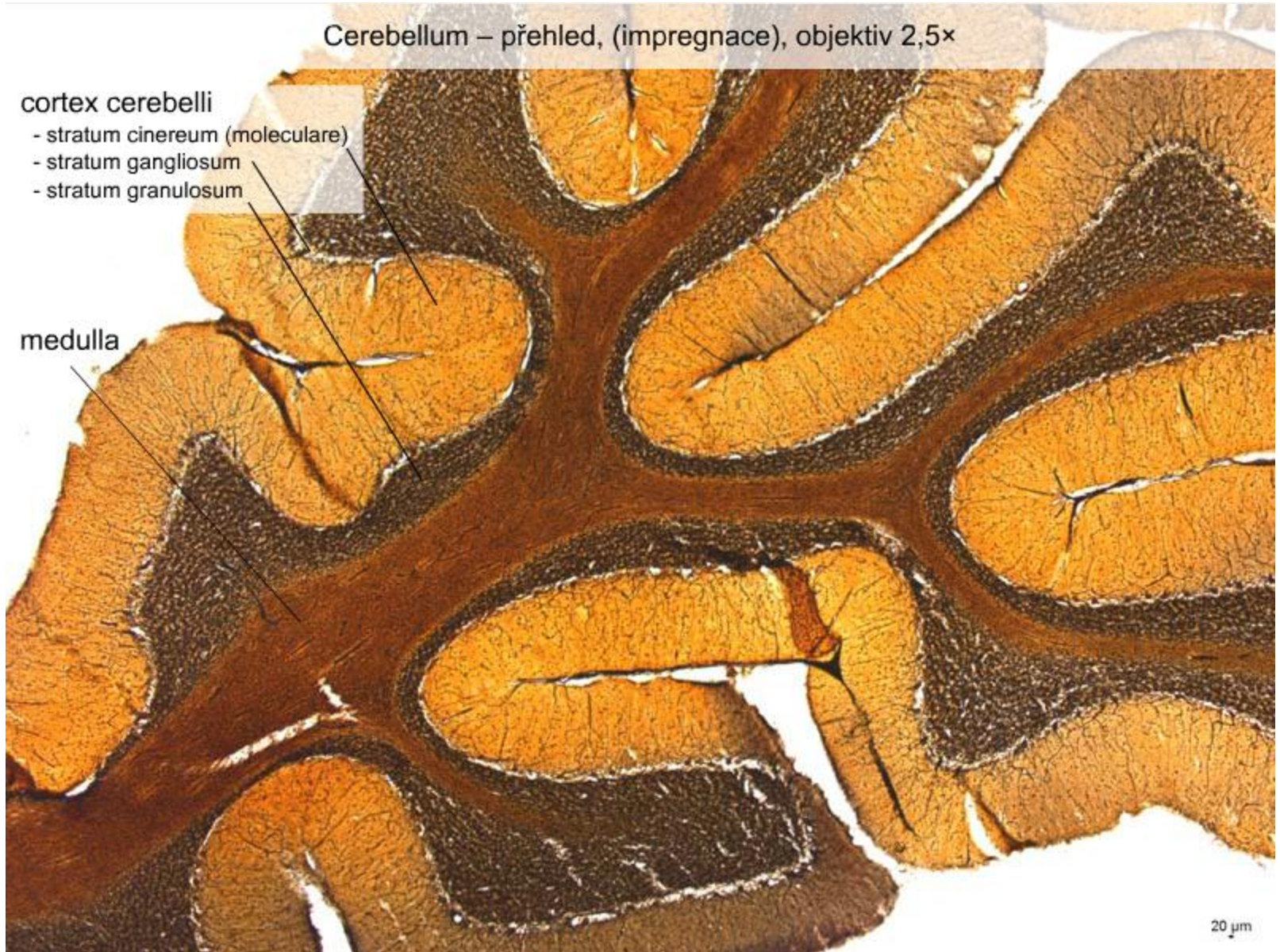

Cerebellum – přehled, (impregnace), objektiv 2,5×

cortex cerebelli

- stratum cinereum (moleculare)
- stratum gangliosum
- stratum granulosum

medulla

20 μ m

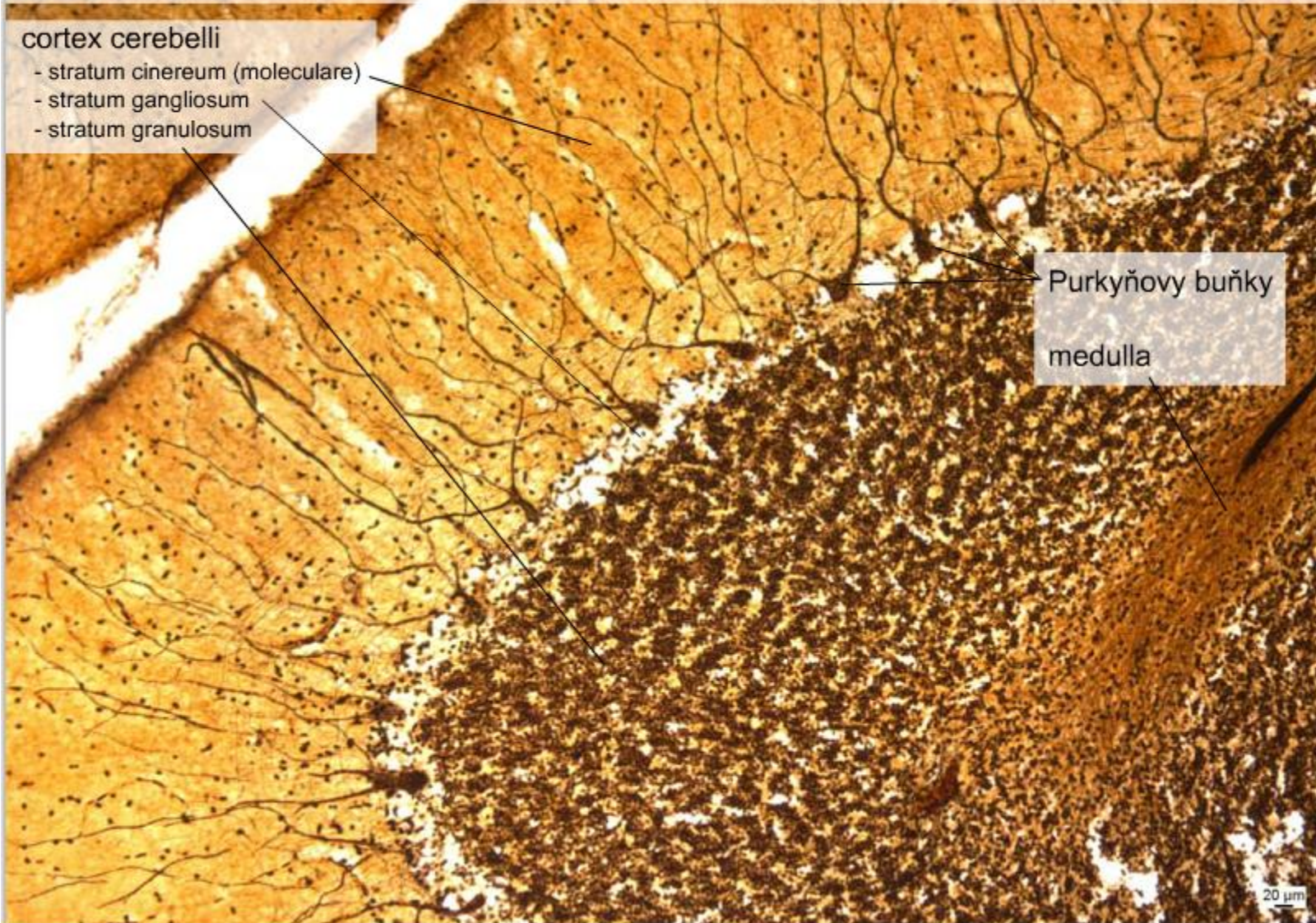
Cerebellum – cortex I, (impregnance), objektiv 10×

cortex cerebelli

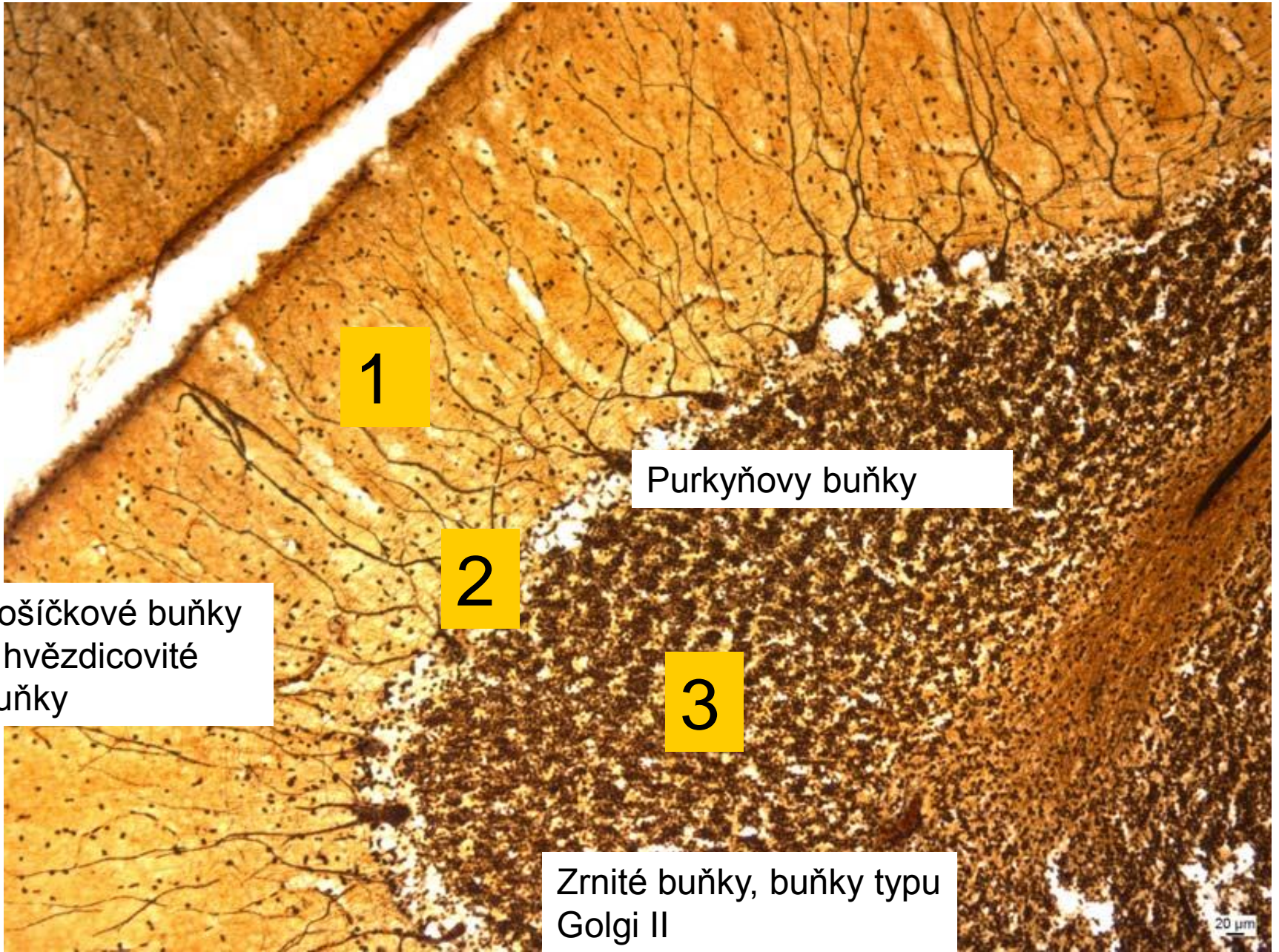
- stratum cinereum (moleculare)
- stratum gangliosum
- stratum granulosum

Purkyňovy buňky
medulla

20 μm

Cerebellum

1

Purkyňovy buňky

2

Košíčkové buňky
a hvězdicovité
buňky

3

Zrnité buňky, buňky typu
Golgi II

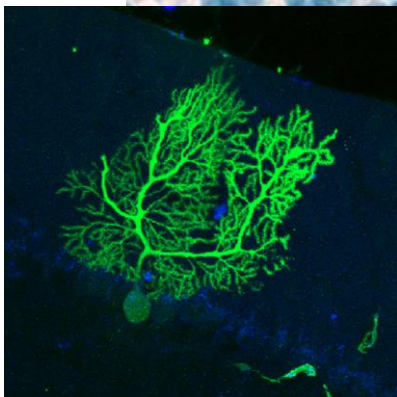
Cerebellum – cortex II, (Nissl), objektiv 40×

cortex cerebelli

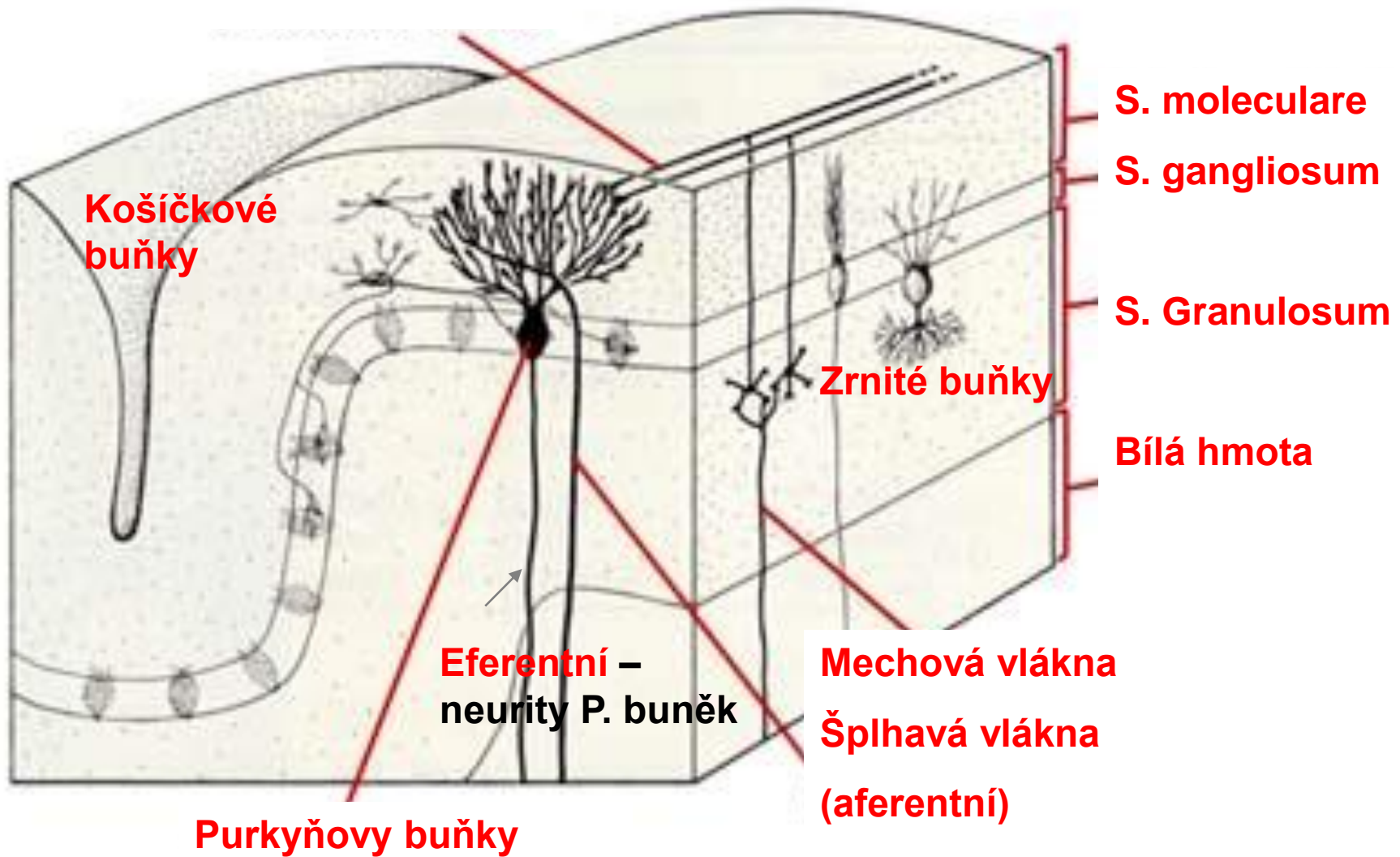
- stratum cinereum (moleculare)
- stratum gangliosum
- stratum granulosum

Purkyňovy buňky

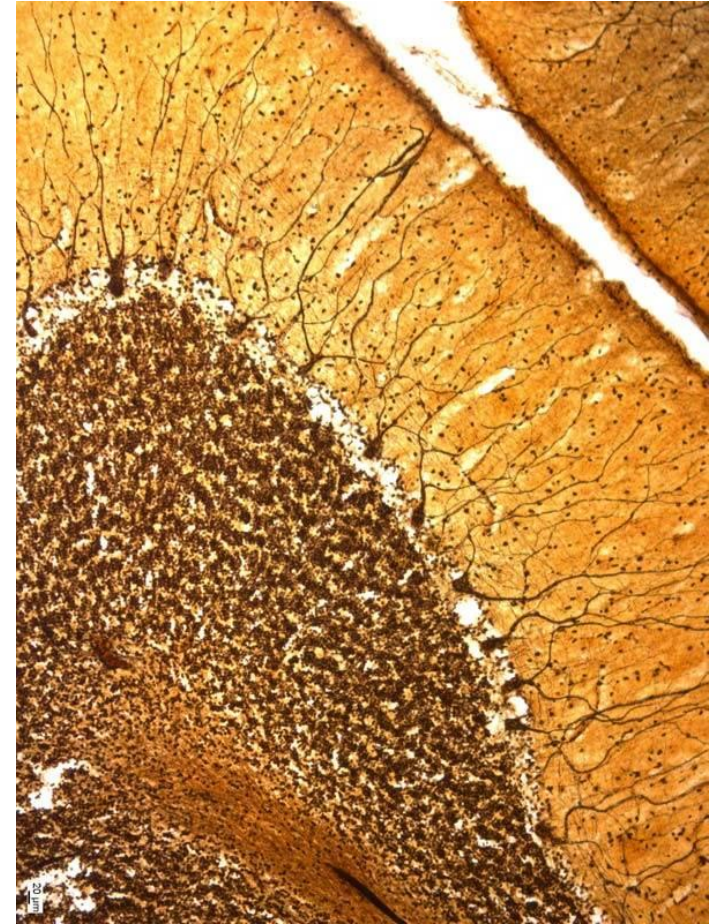
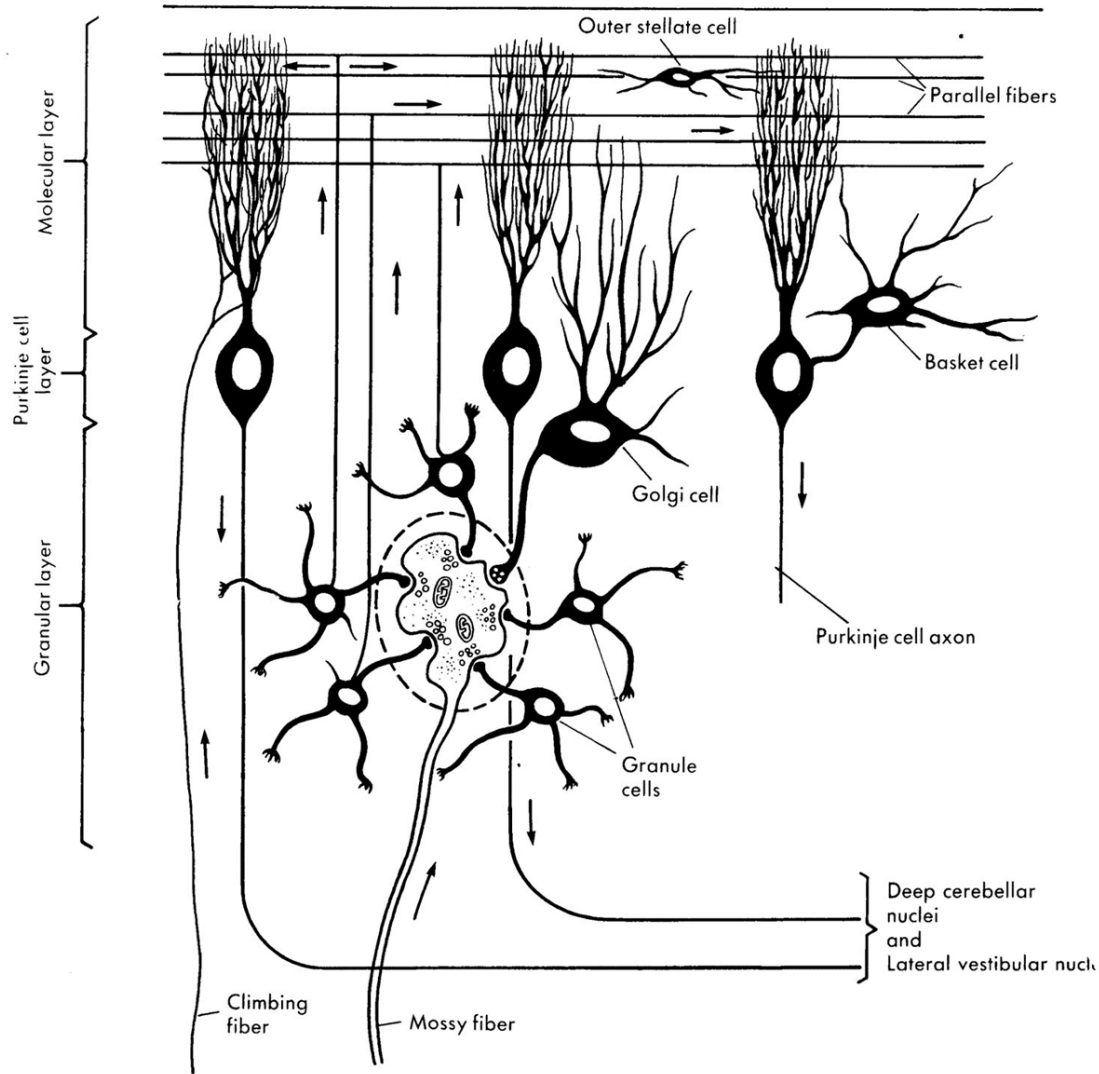
20 μm

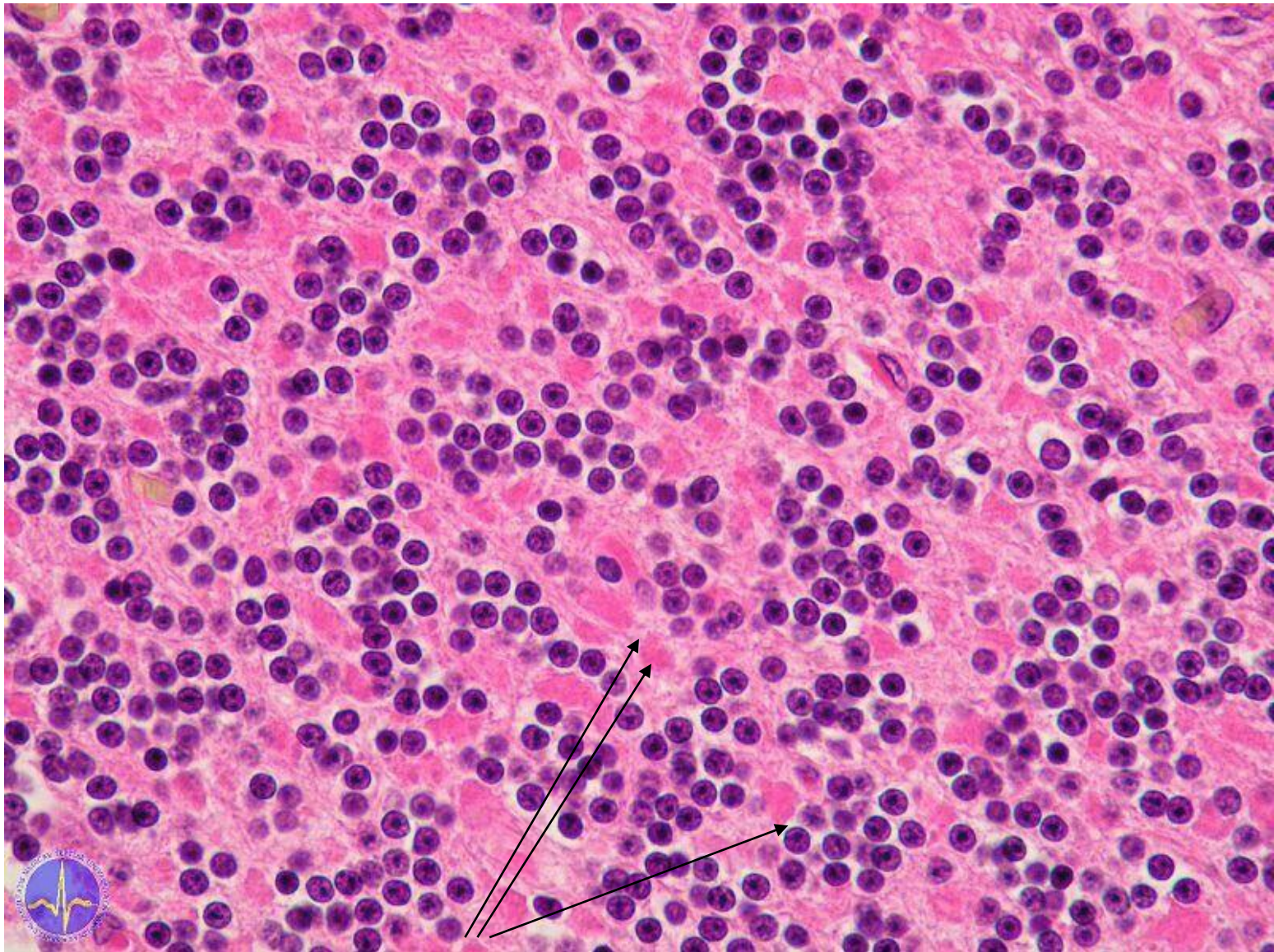
Cerebellum

Cerebellum

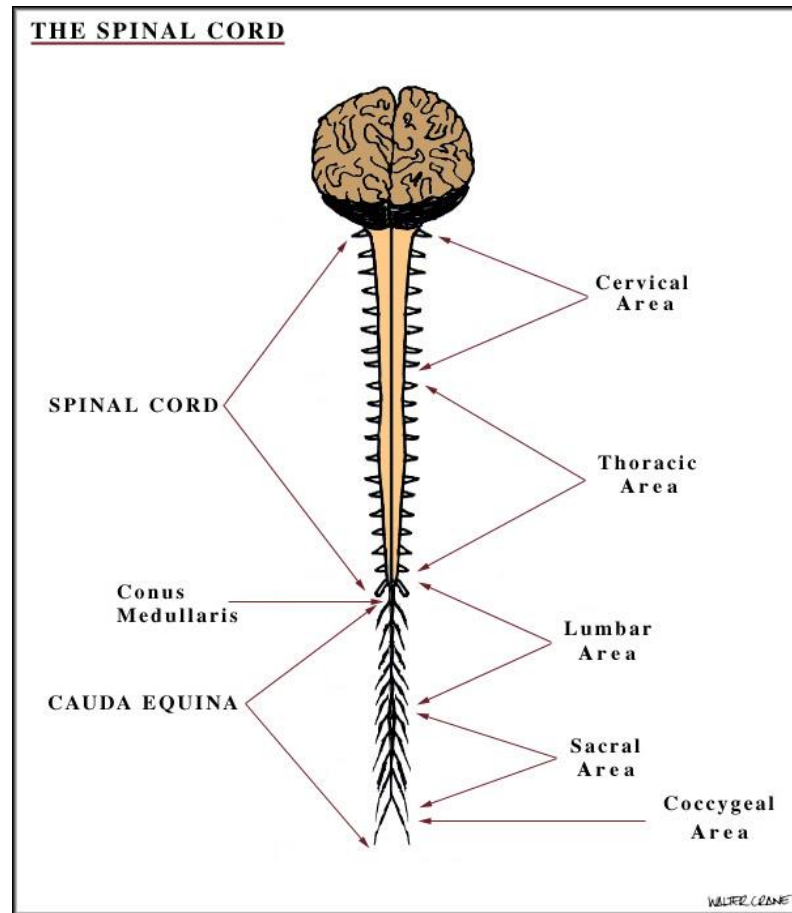

Cerebellum – stratum granulare

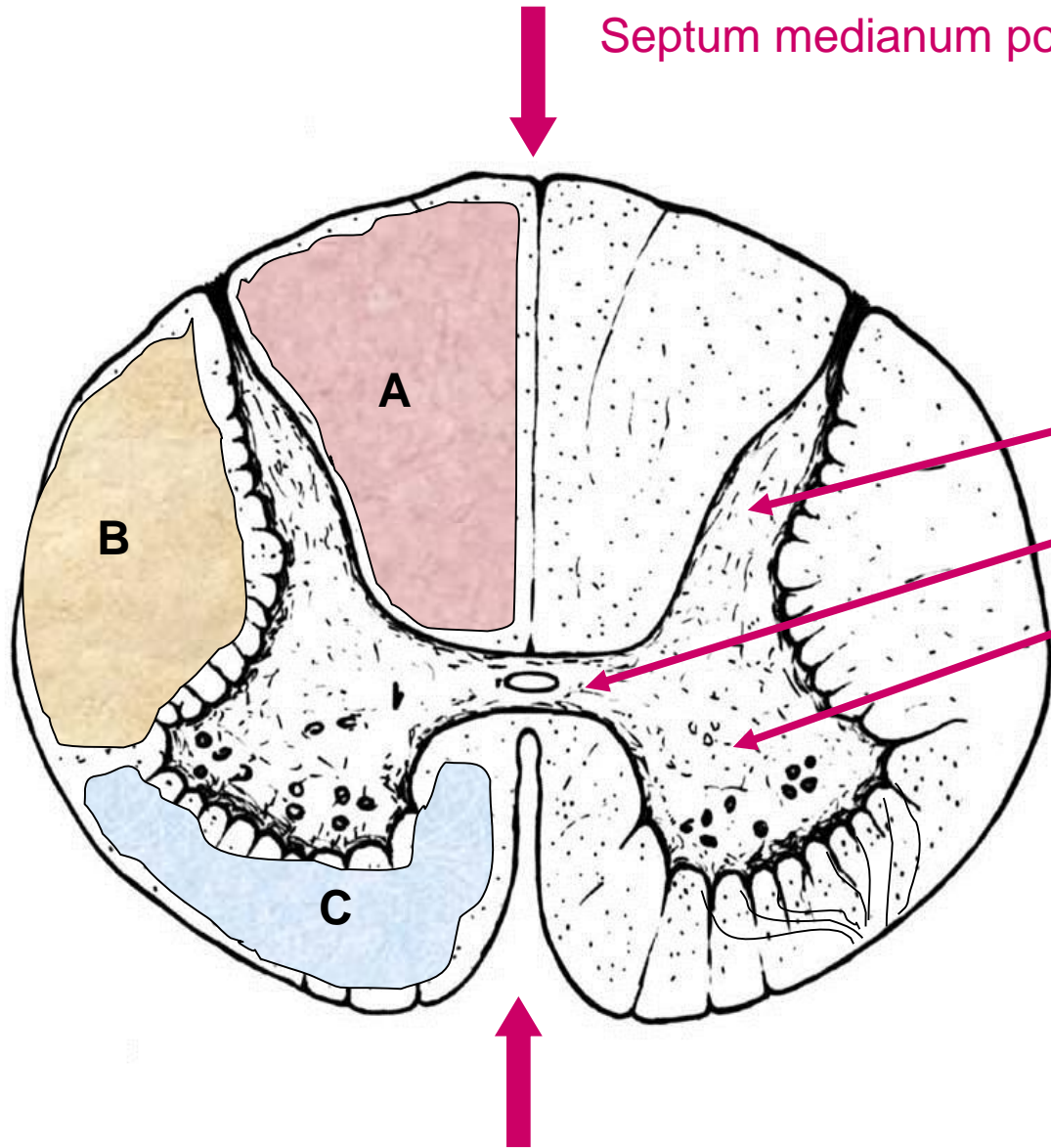
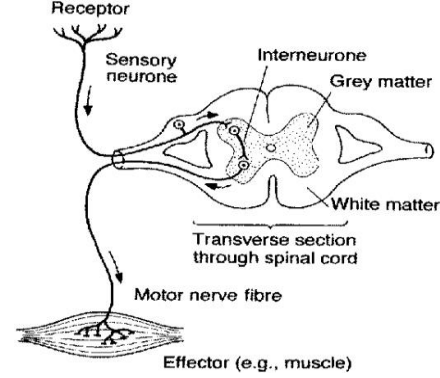

glomeruli cerebellares – synapse mechových vláken a zrnitých buněk

Medulla spinalis

Medulla spinalis

Septum medianum posterior

Šedá hmota rohy

- posterior
- (lateral)
- canalis centralis
- anterior

Bílá hmota Funiculi:

- A – dorsal
- B – lateral
- C – ventral

Fissura mediana anterior

Medulla spinalis – přehled, (HE), objektiv 2,5×

šedá hmota

- dorzální roh
- ventrální roh

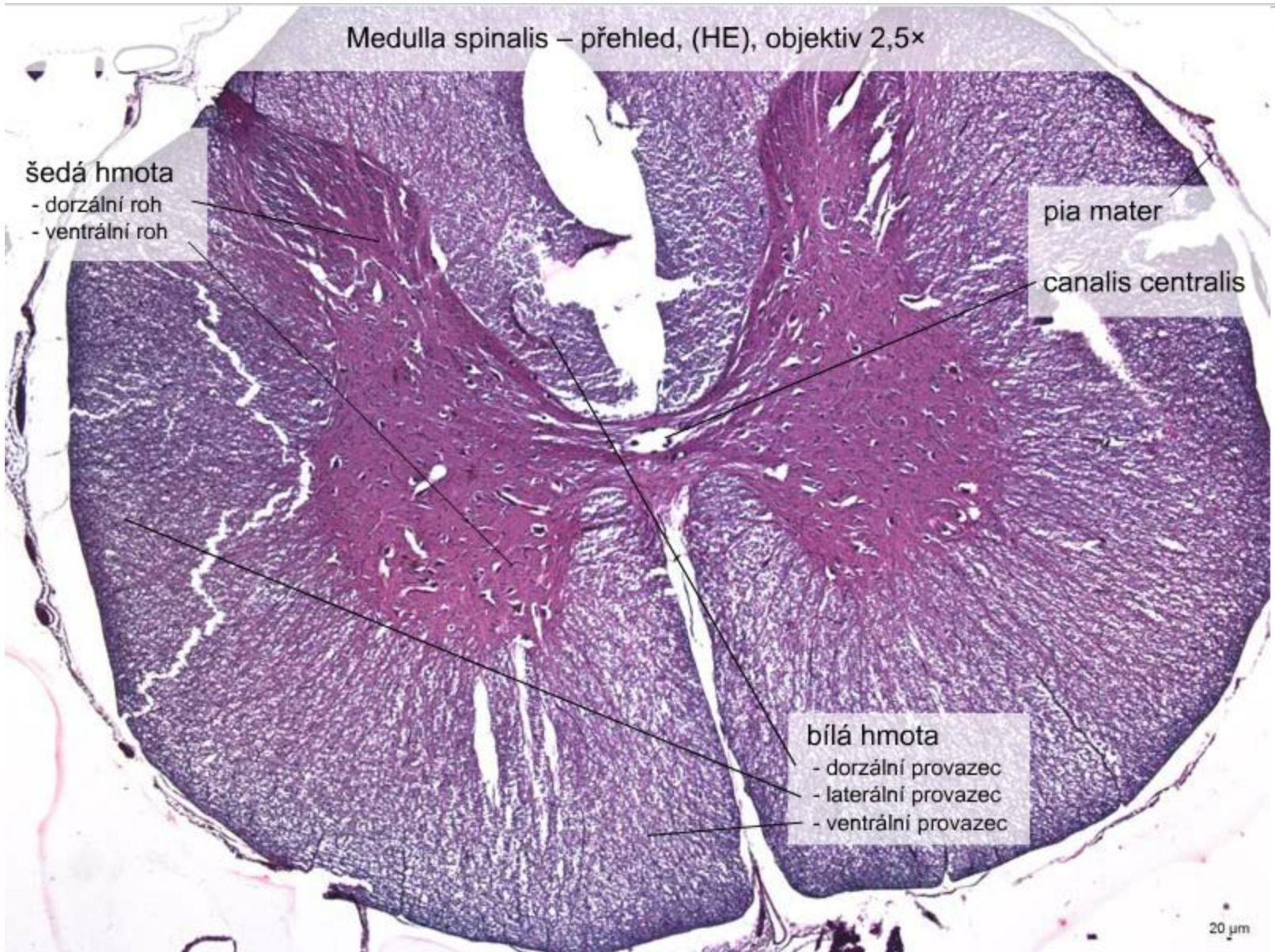
pia mater

canalis centralis

bílá hmota

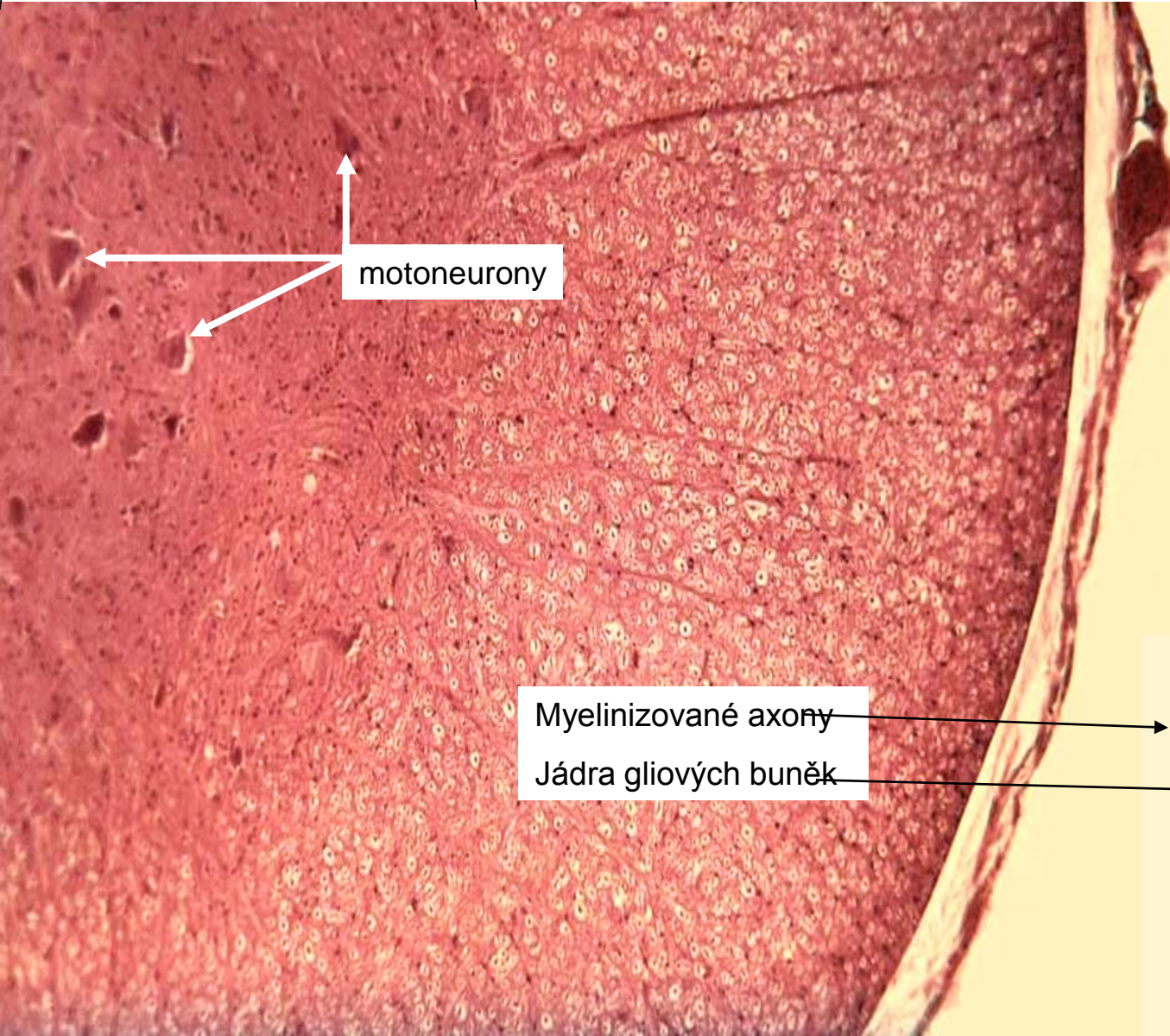
- dorzální provazec
- laterální provazec
- ventrální provazec

20 μm

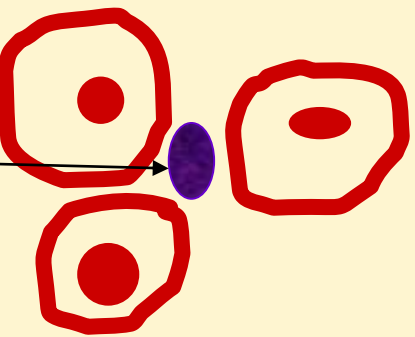
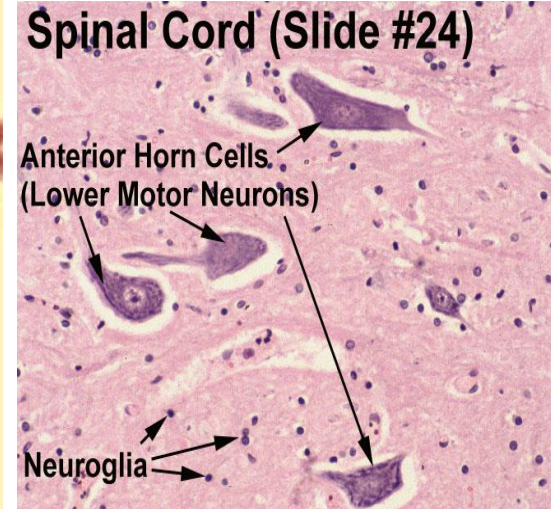
Medulla spinalis (HE) – anteriorní roh a provazec

pia mater

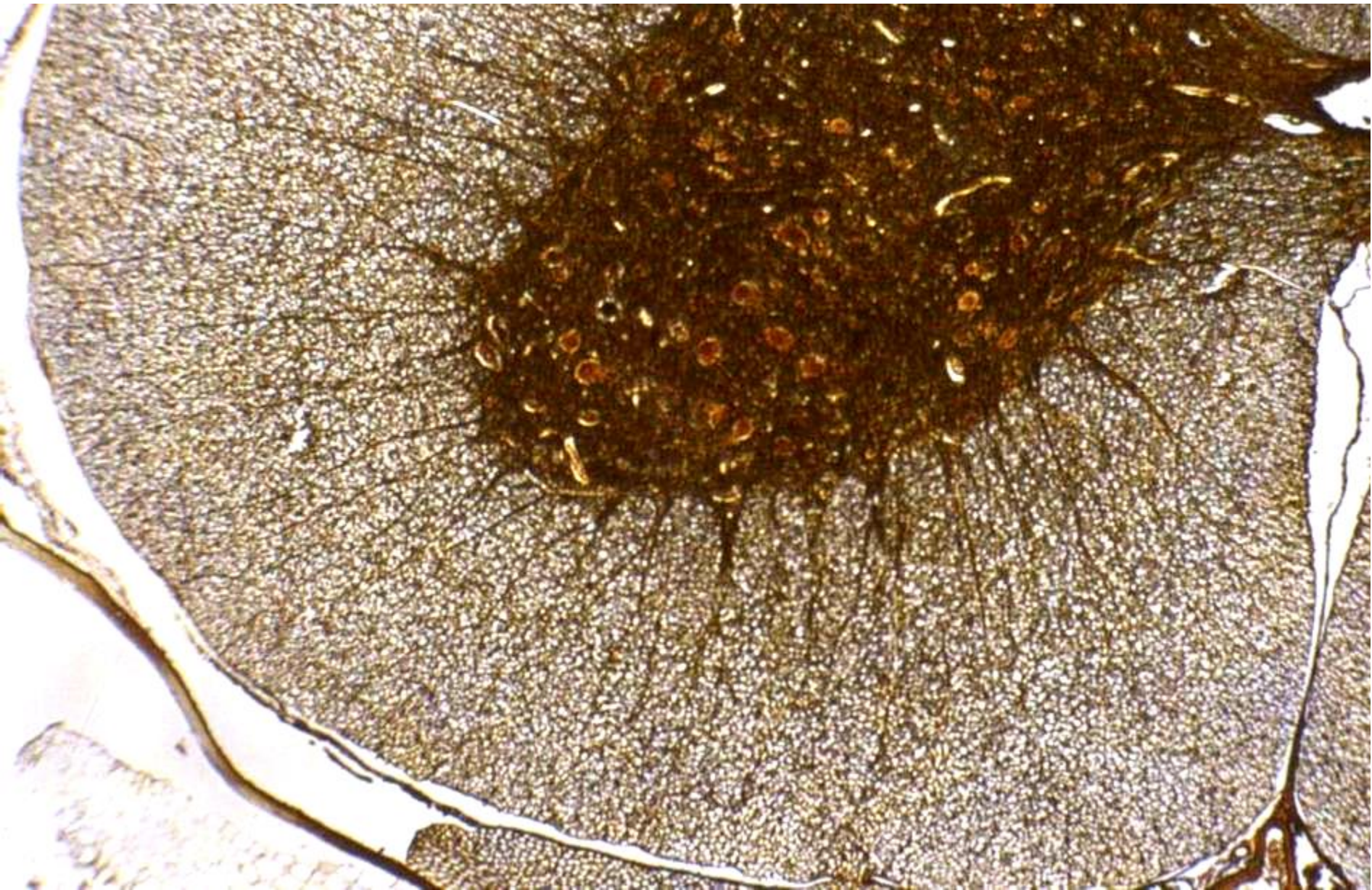

motoneurony

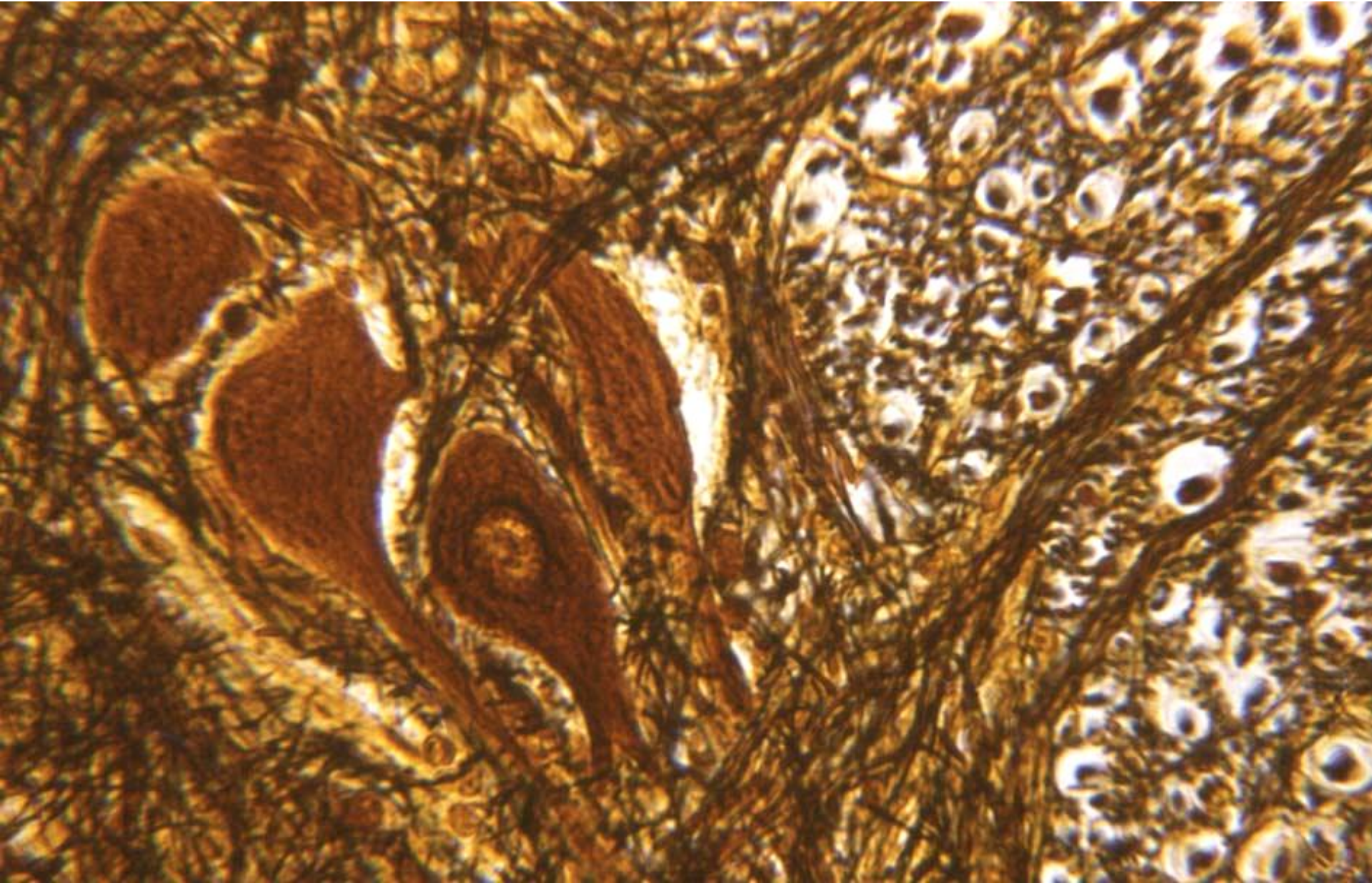
Myelinizované axony
Jádra gliových buněk

Medulla spinalis (impregnation) – ventrální roh

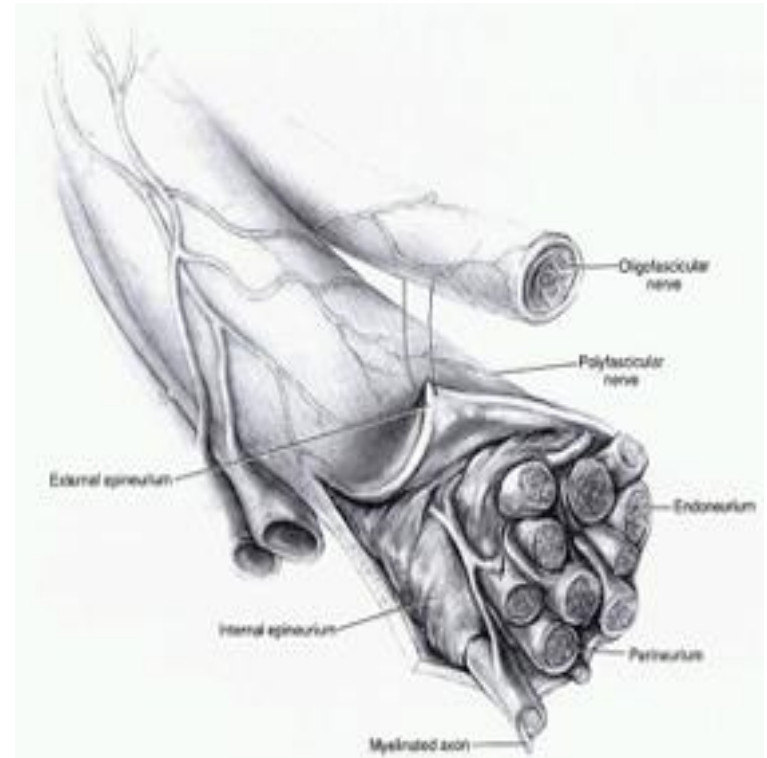
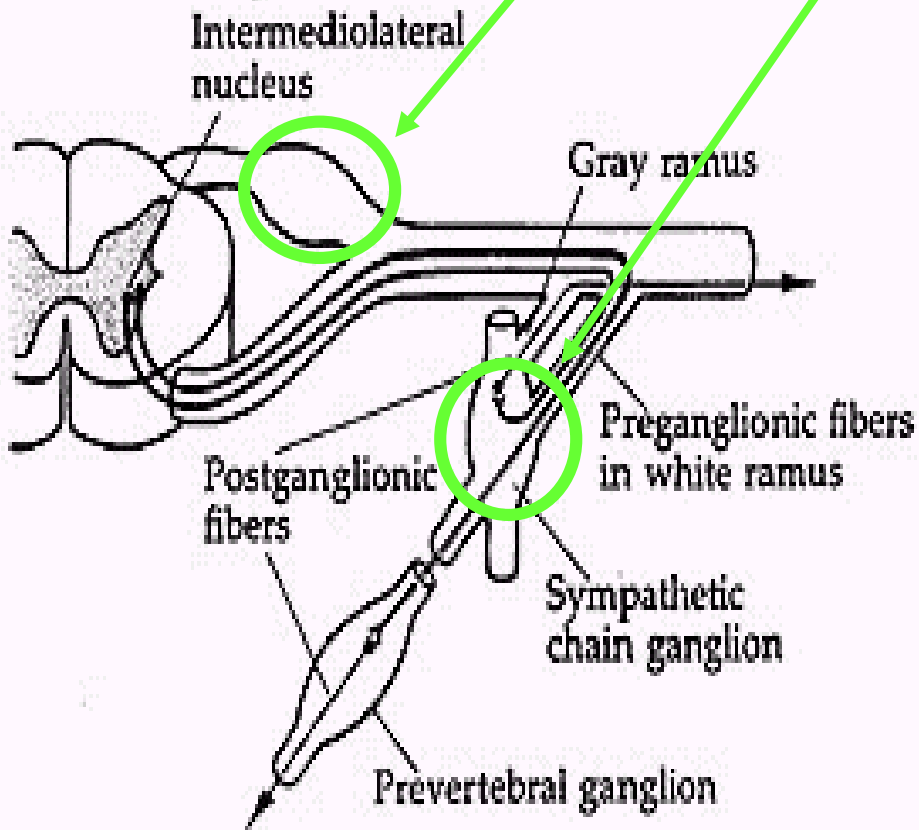
Medulla spinalis (impregnation) – motoneurony

PNS ganglia a nervy

spinální

autonomní

Spinální ganglion (HE)

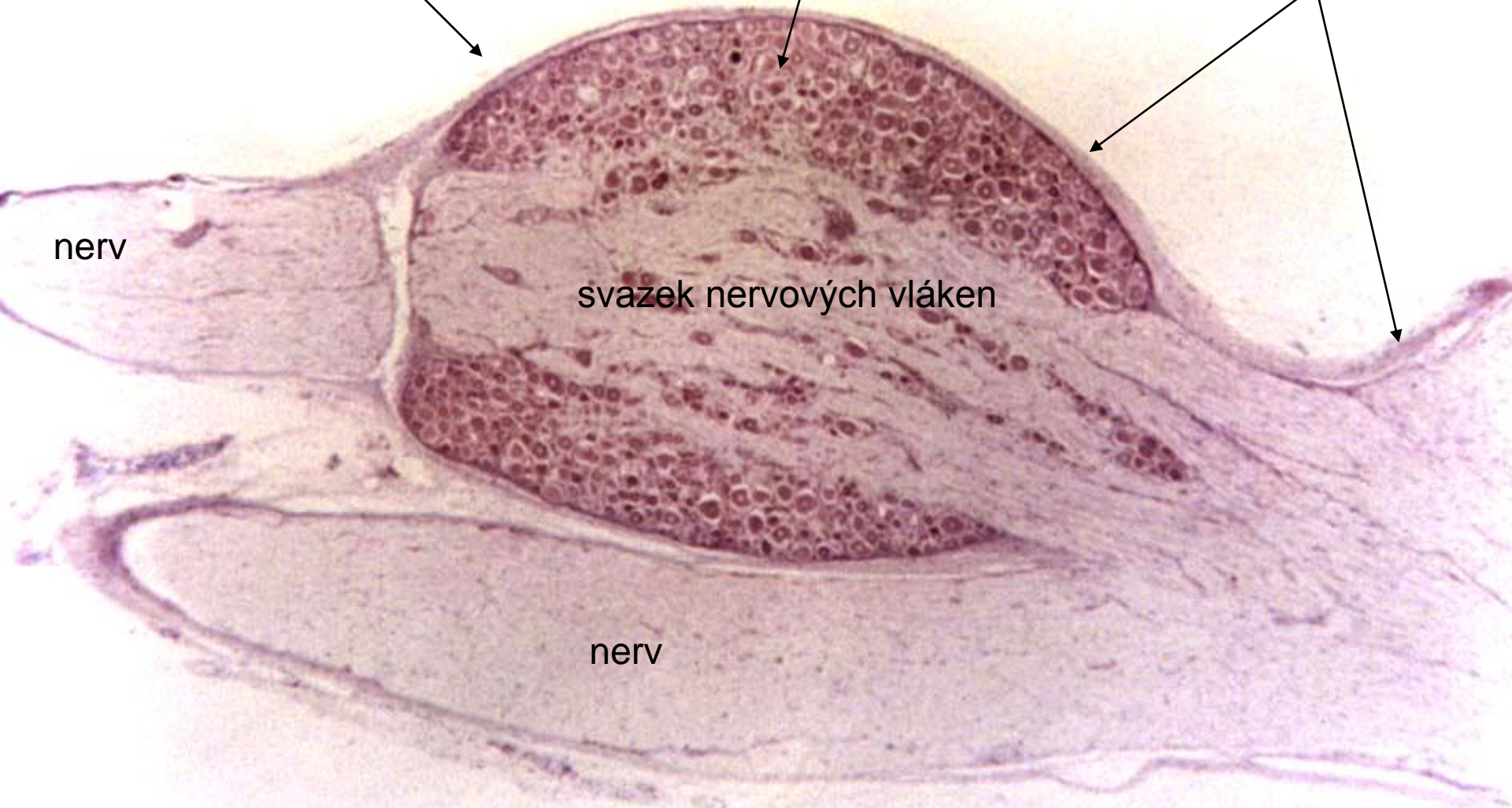
pseudounipolární neurony

epineurium

nerv

svazek nervových vláken

nerv

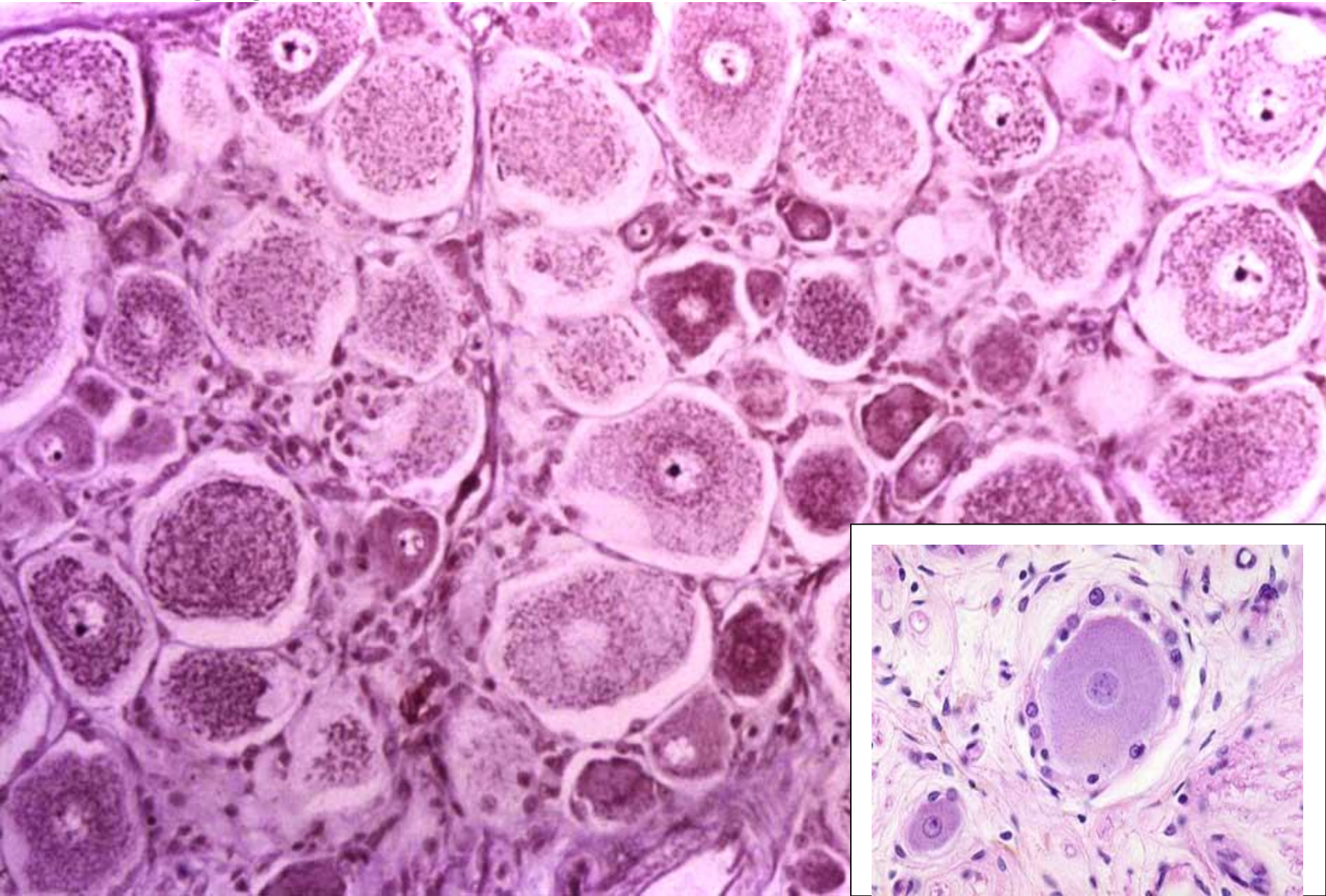
c. t.

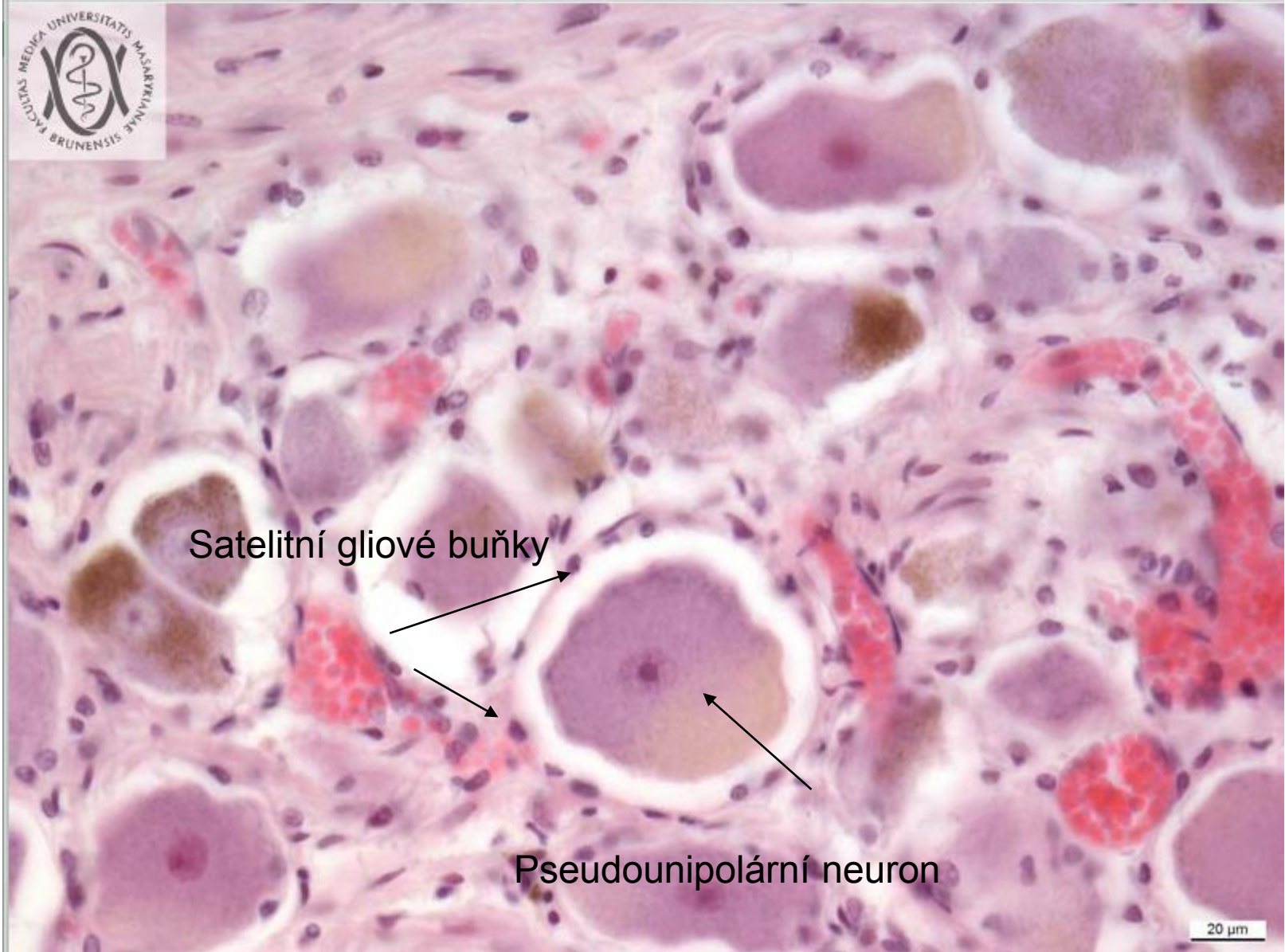
Gangliové buňky

svazek nervových vláken

20 μm

Spinální ganglion (HE) – pseudounipolární neurony + satelitní buňky

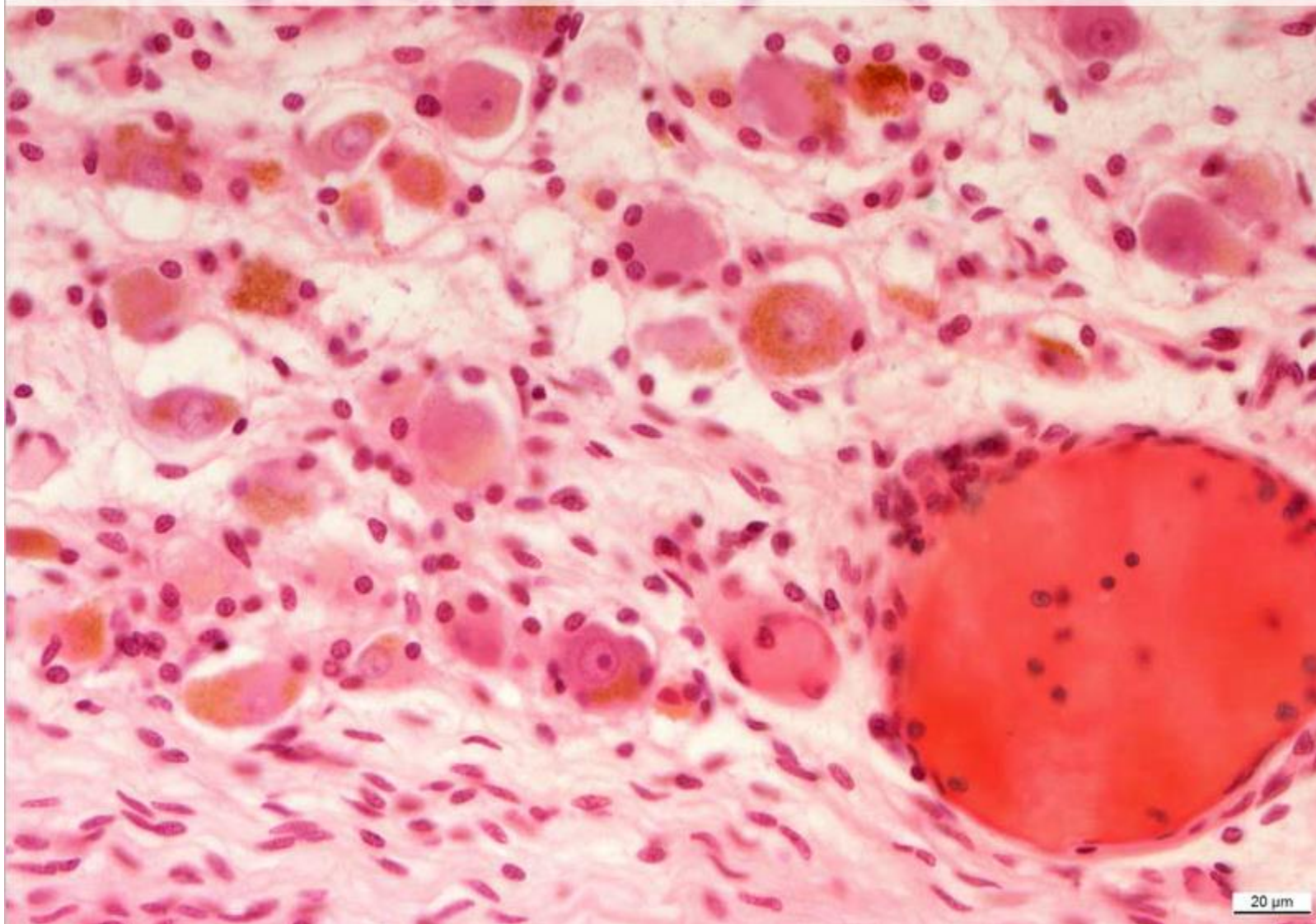

Satelitní gliové buňky

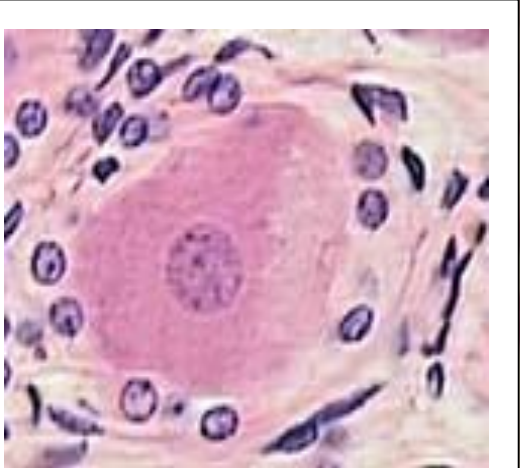
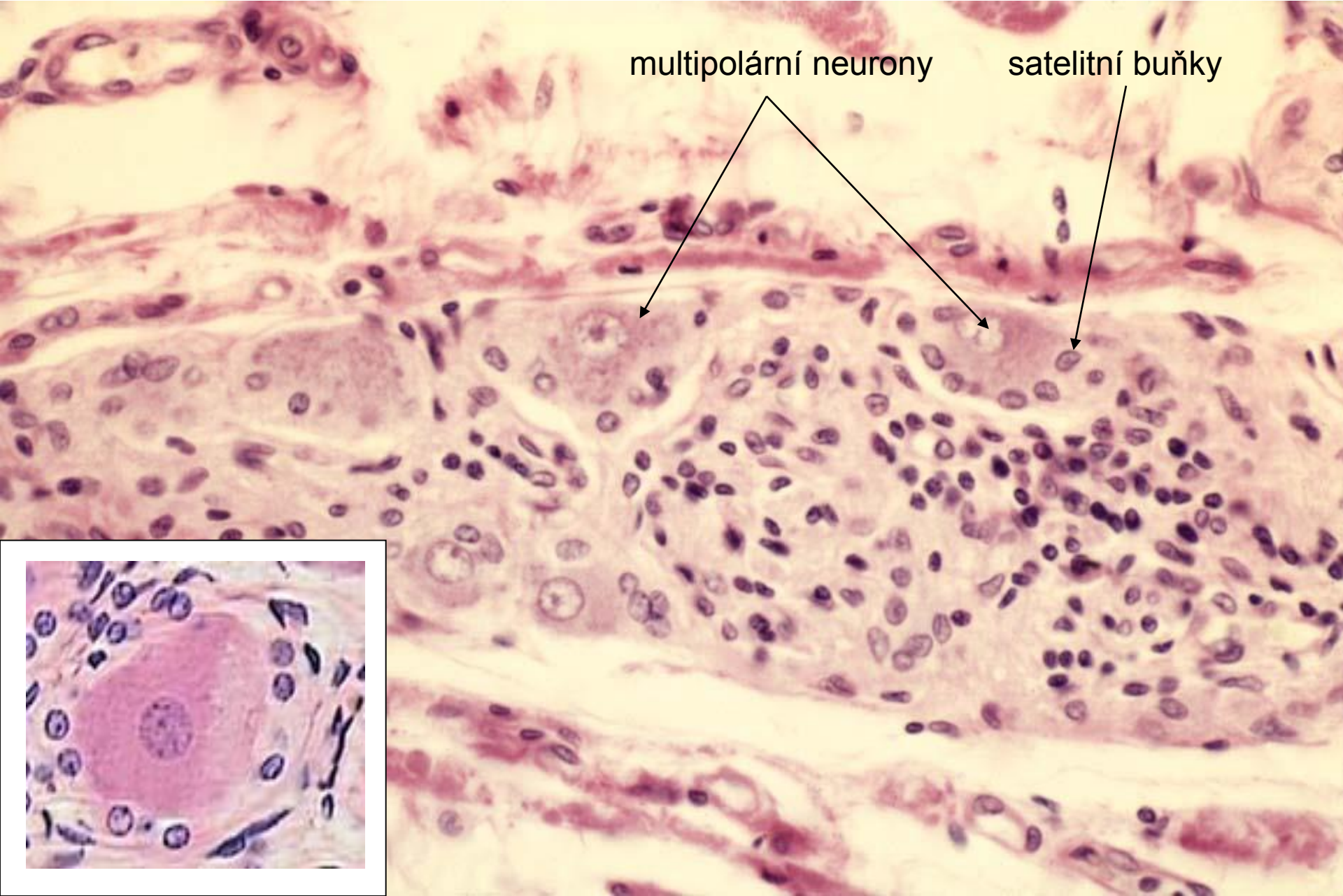
Pseudounipolární neuron

20 μm

Ganglion spinale – lipofuscin v gangliových buňkách, (HE), objektiv 40×

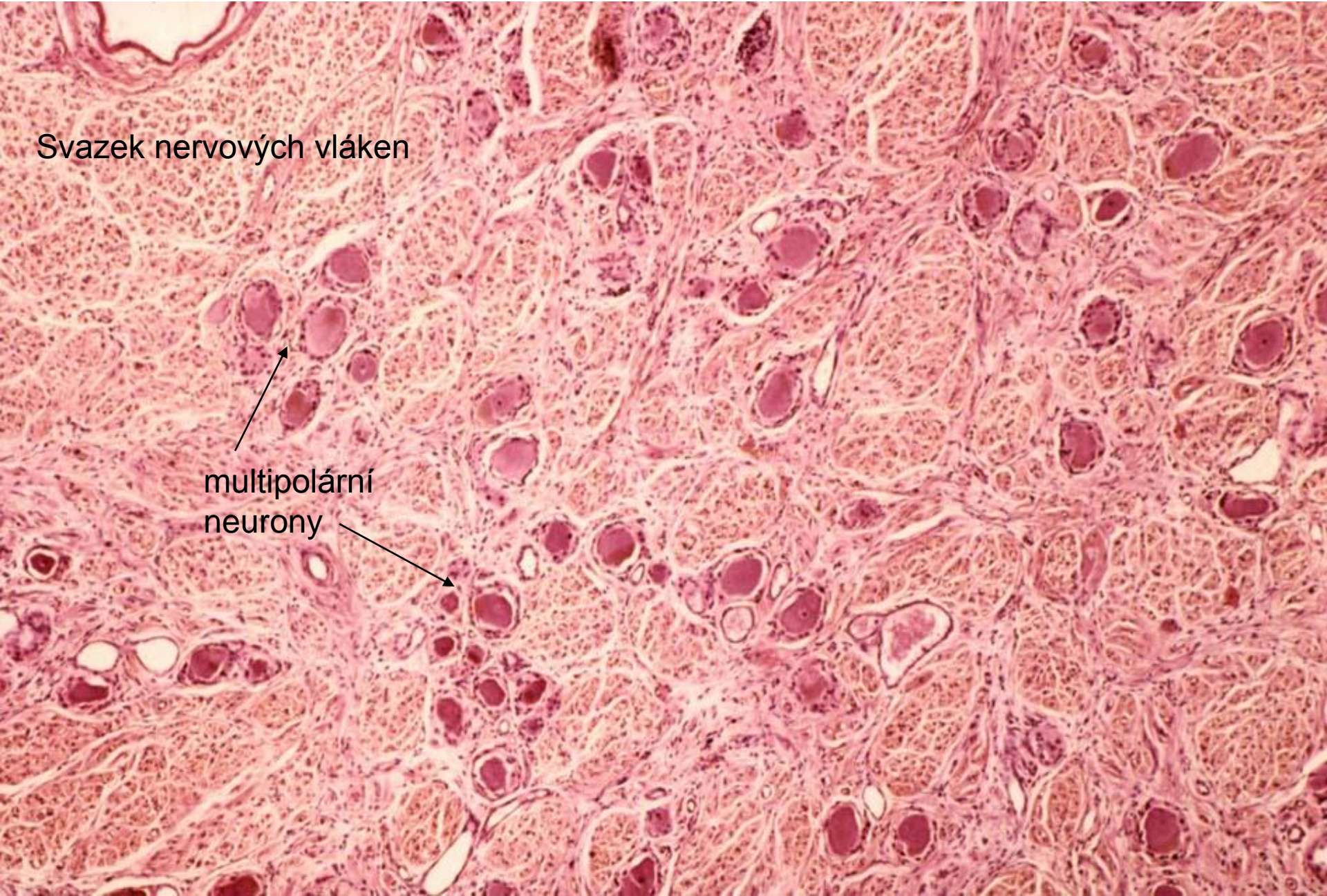
Autonomní ganglion (HE)

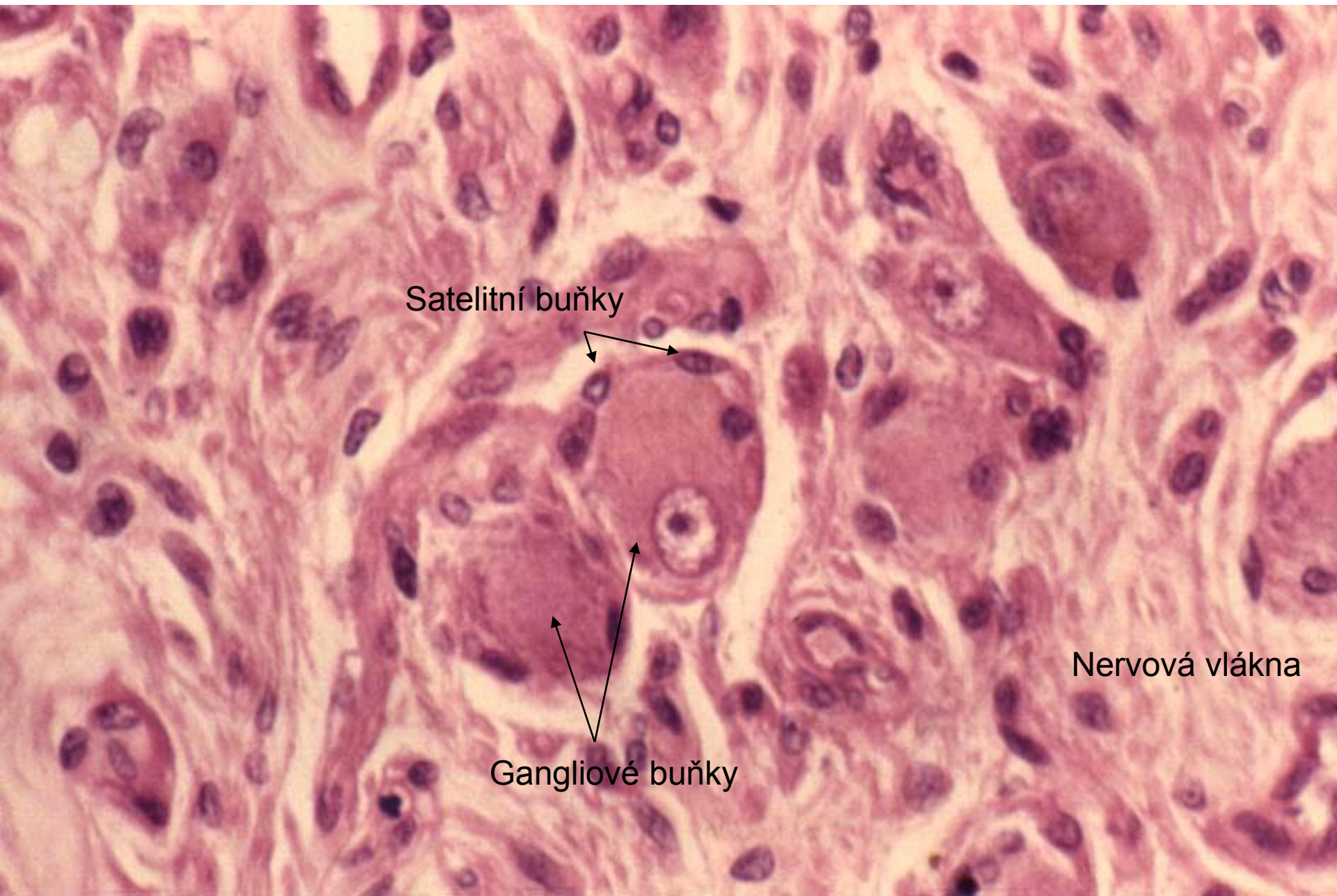
Autonomní ganglion (HE)

Svazek nervových vláken

↑
multipolární
neurony

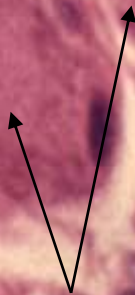
Autonomní ganglion (HE)

Satelitní buňky

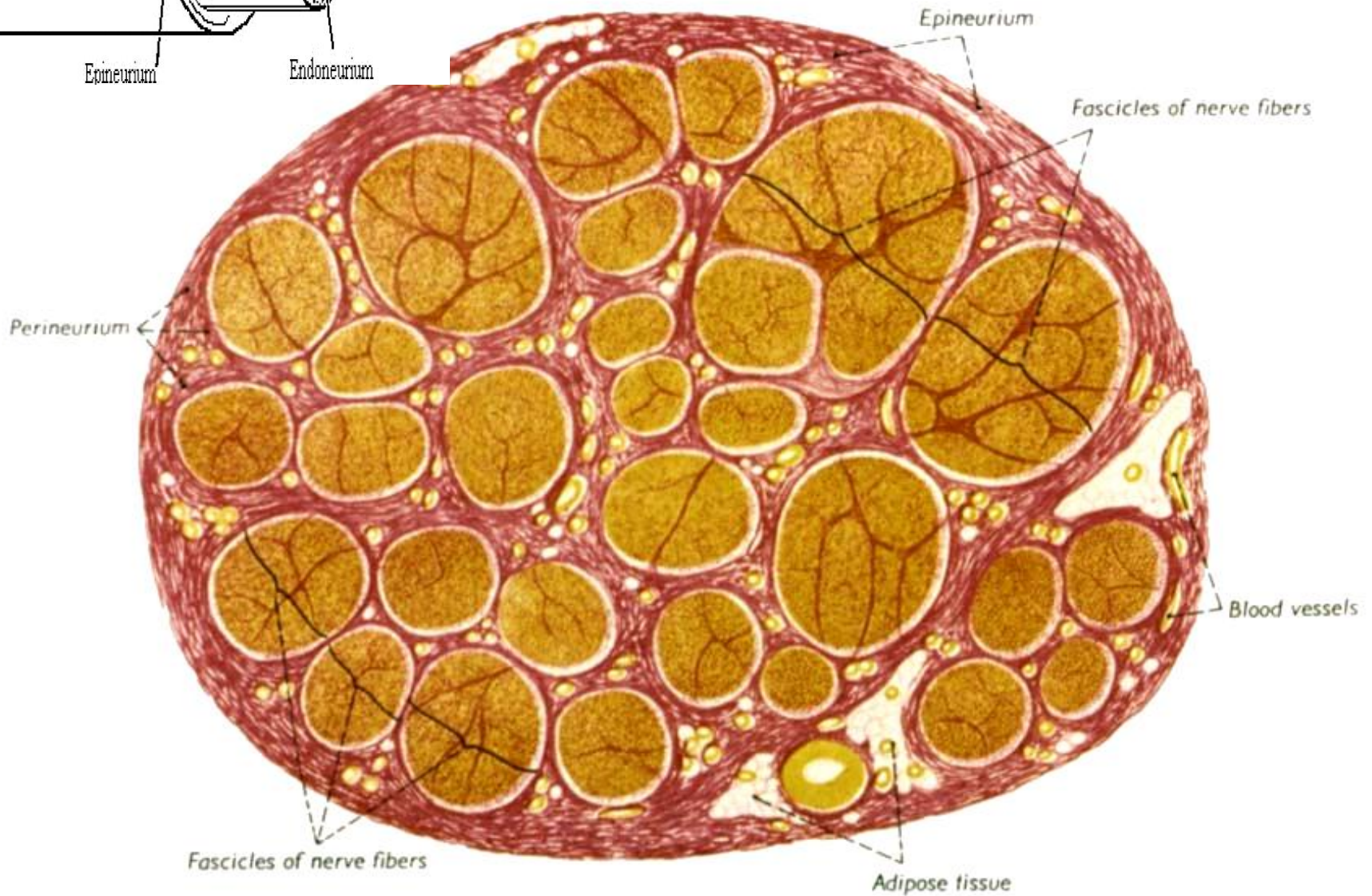
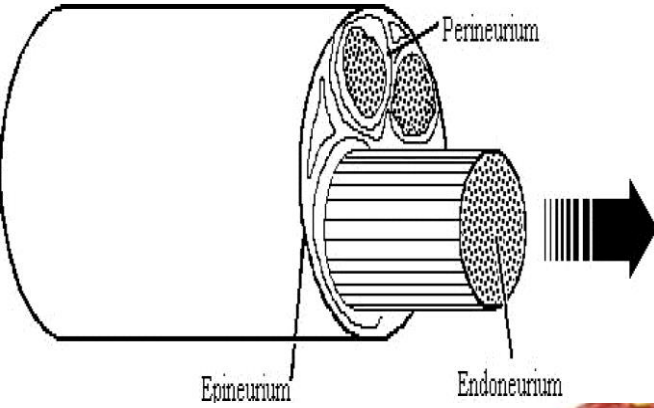

Gangliové buňky

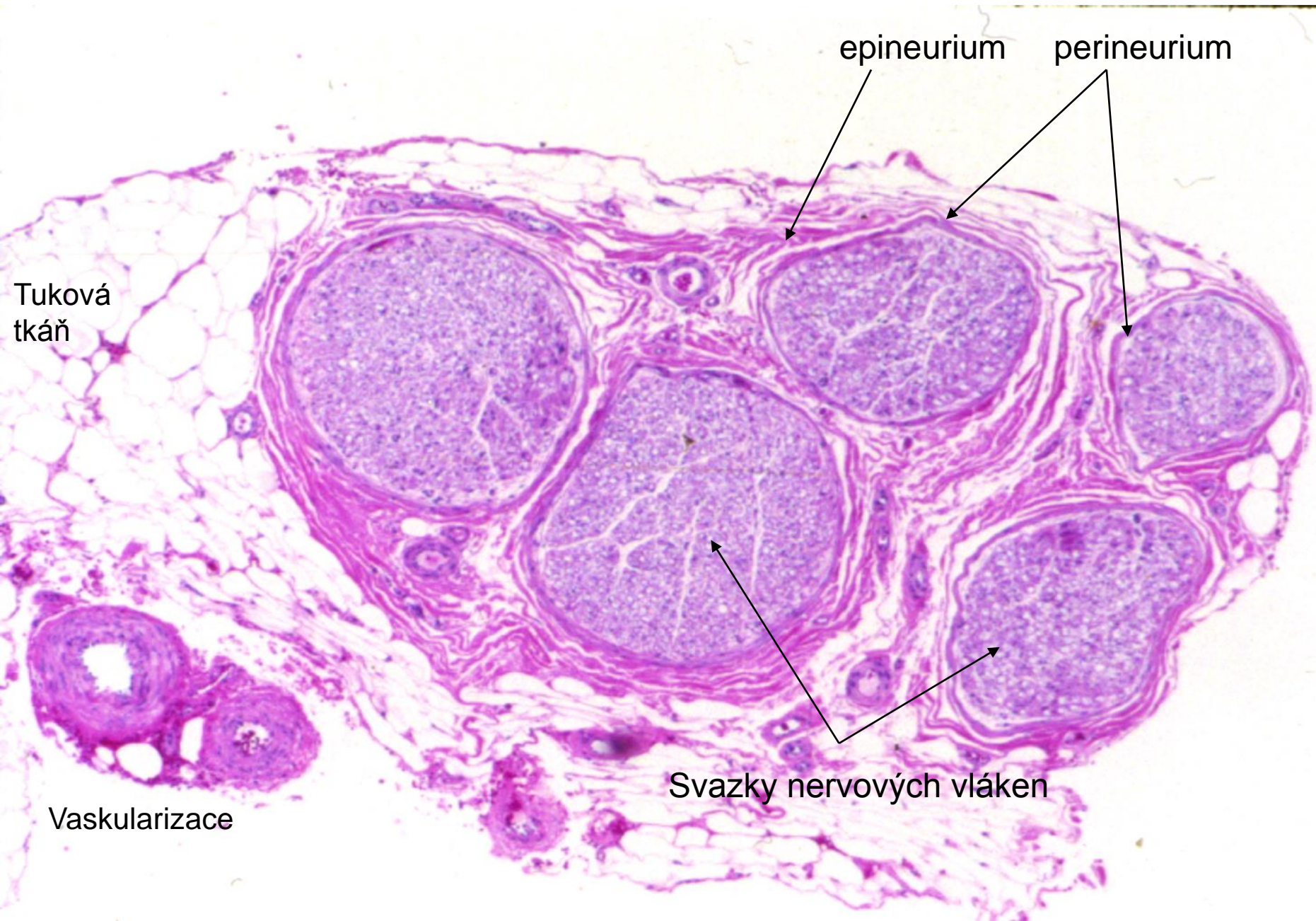

Nervová vlákna

Periferní nerv

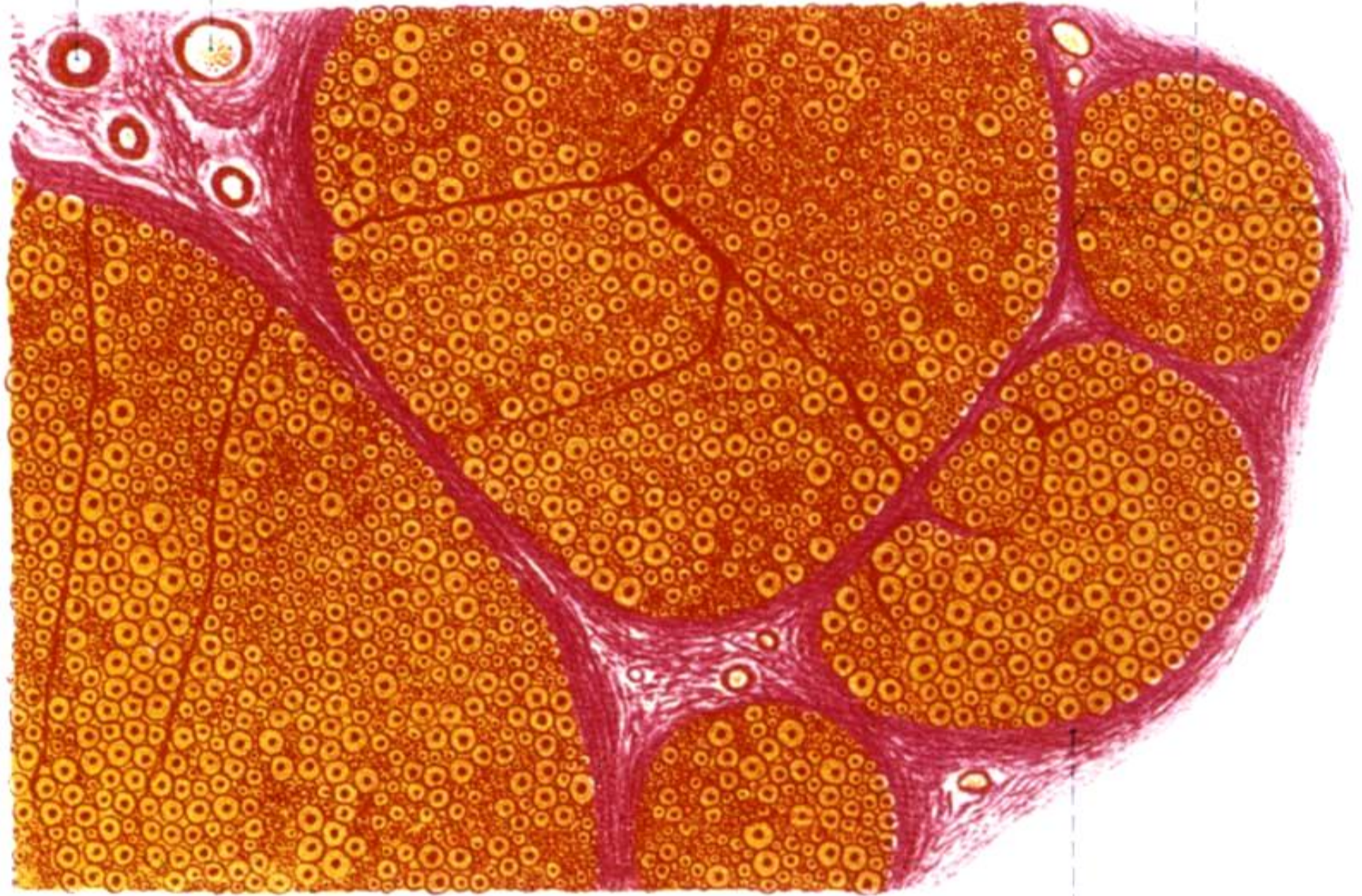
Periferní nerv (HE)

Fascicles of nerve fibers

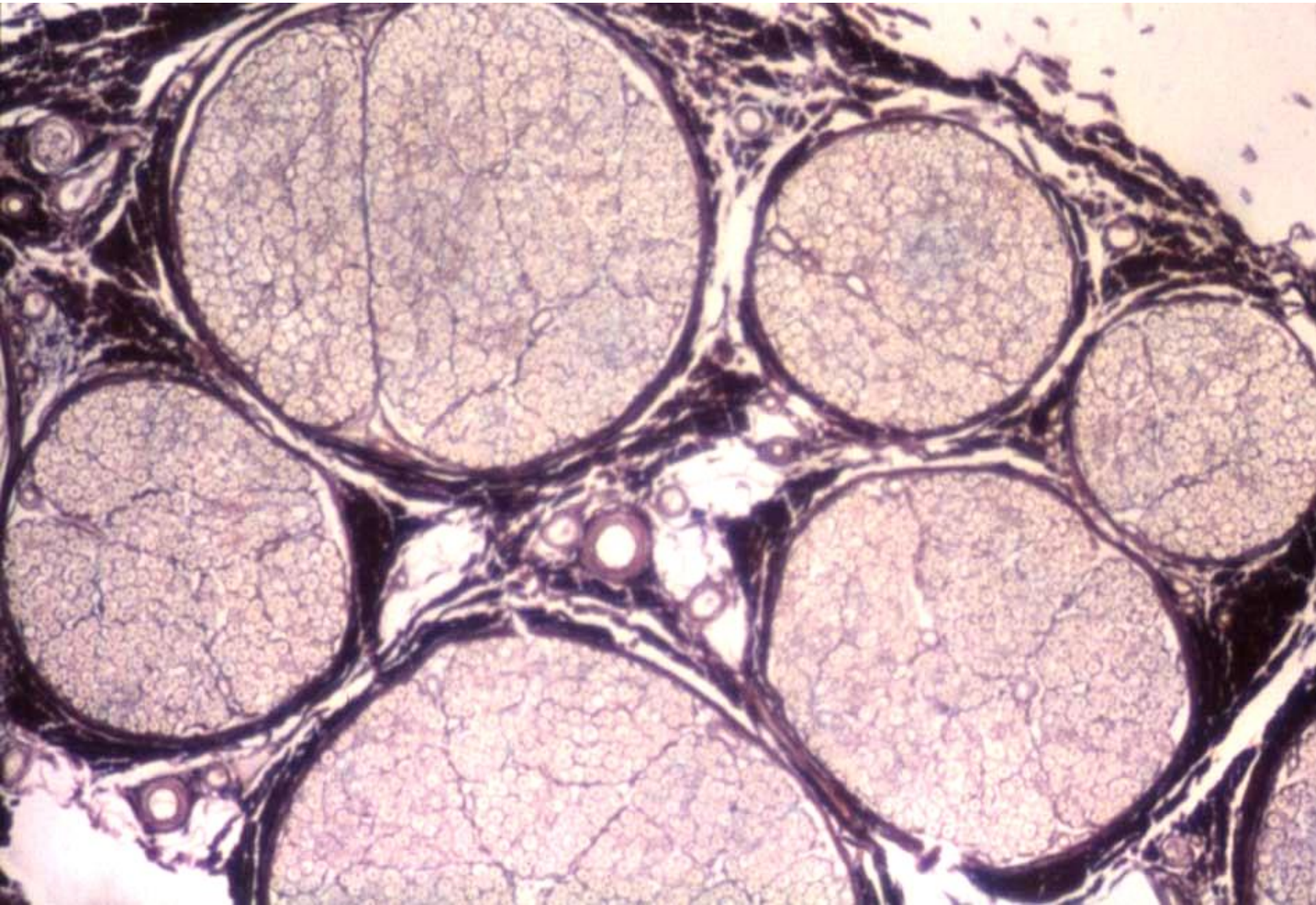
Artery

Vein

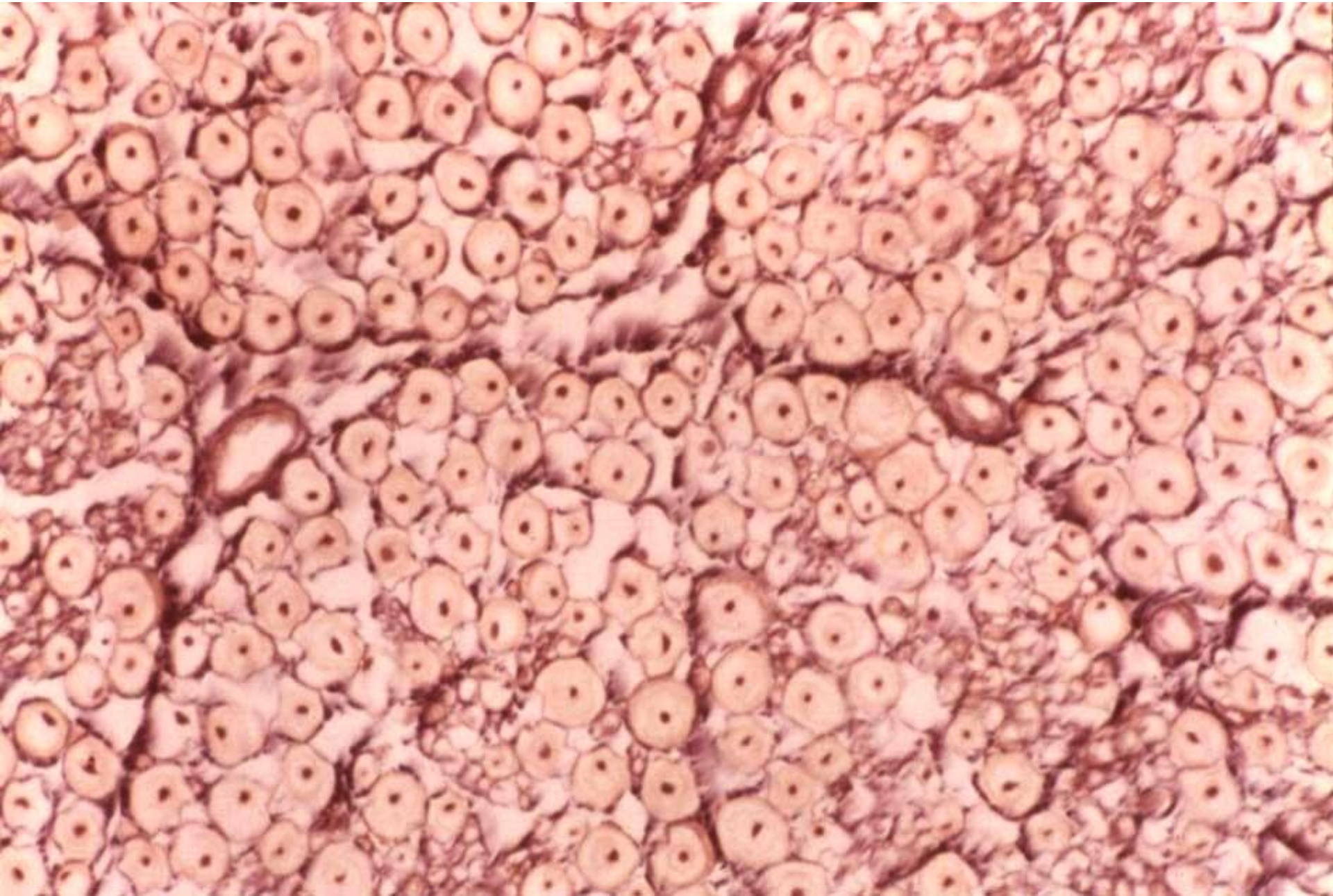

Perineurium

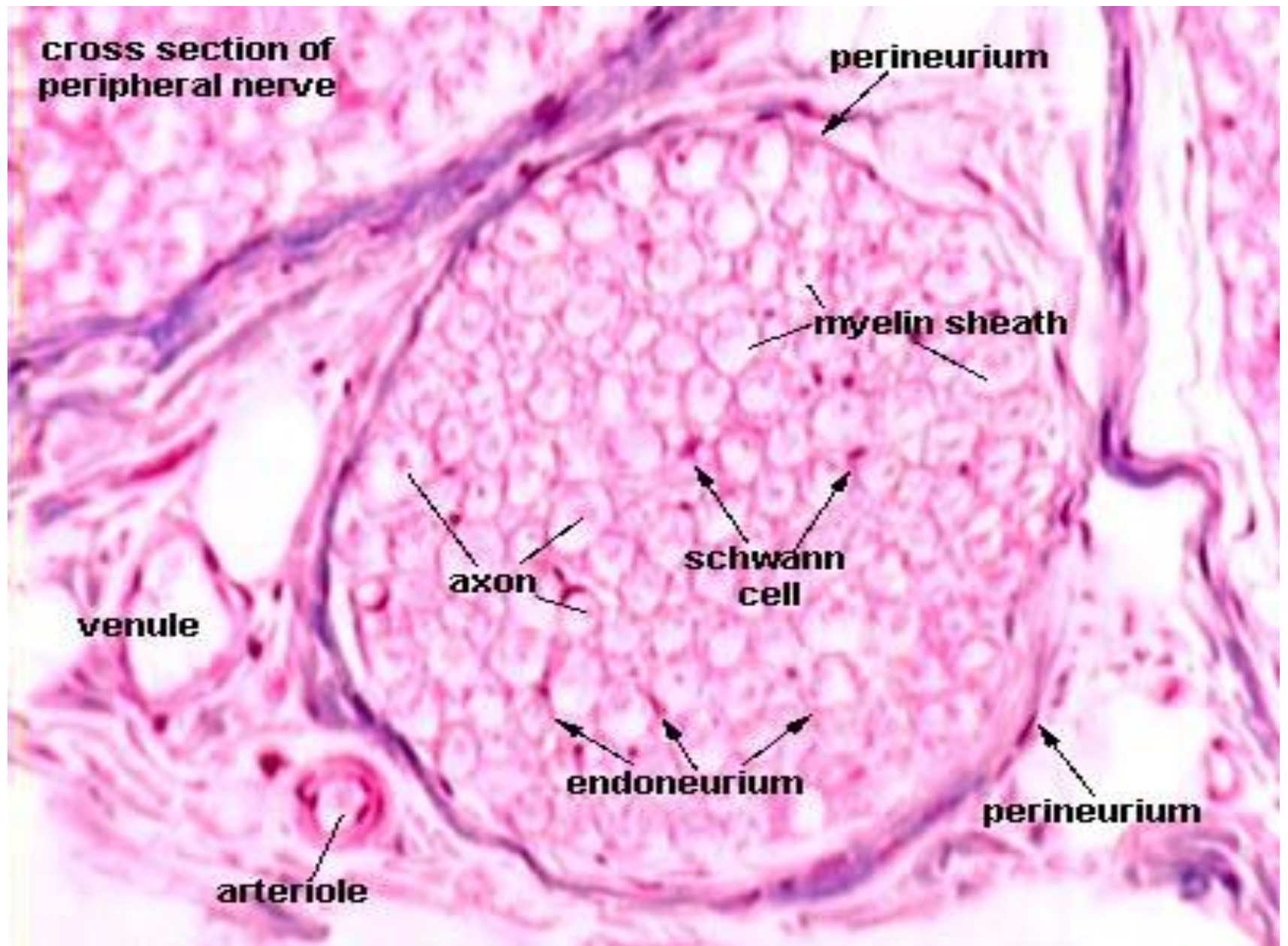
Periferní nerv (myelin)

Periferní nerv (HE)

**cross section of
peripheral nerve**

perineurium

myelin sheath

**schwann
cell**

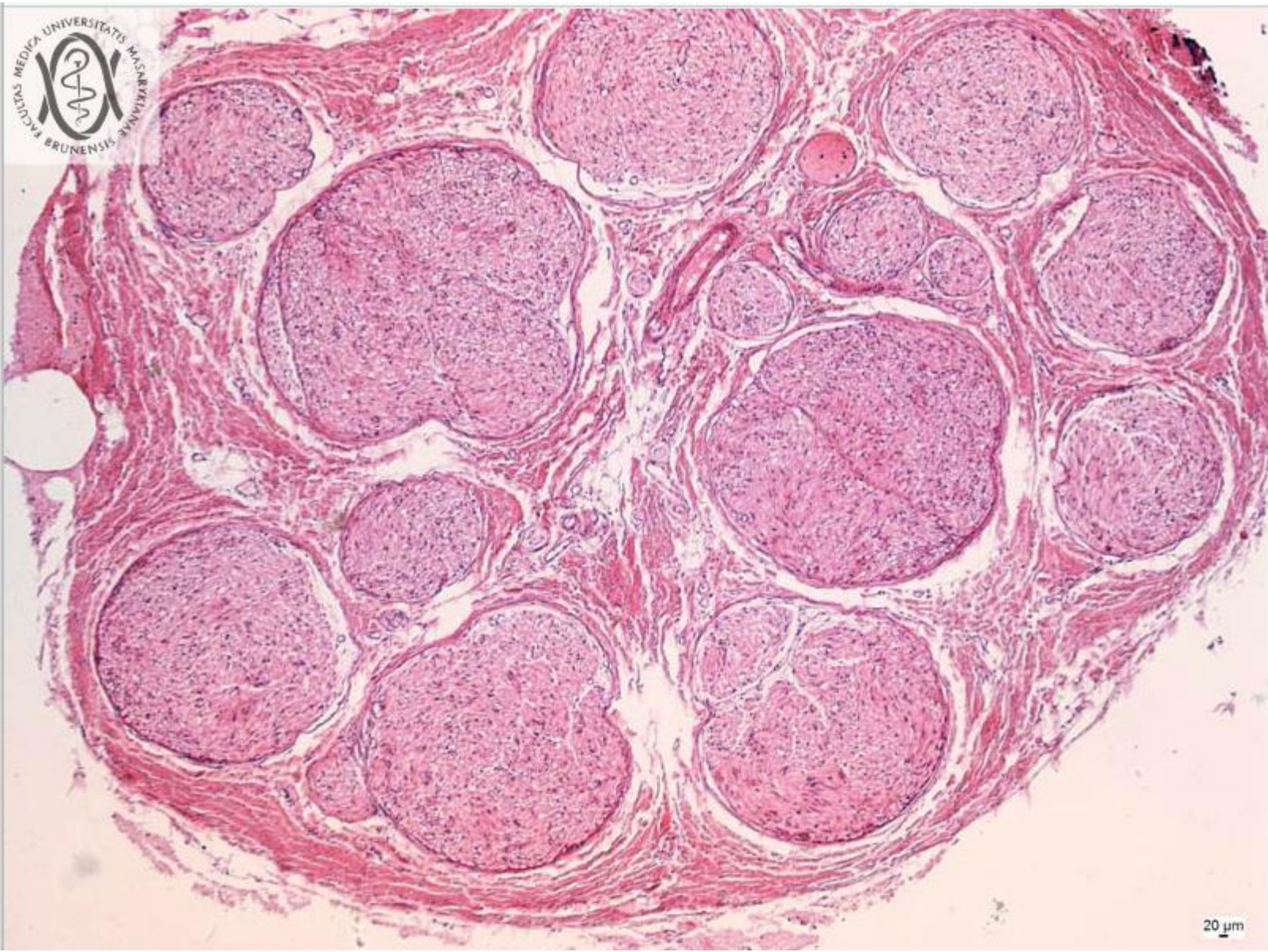
axon

venule

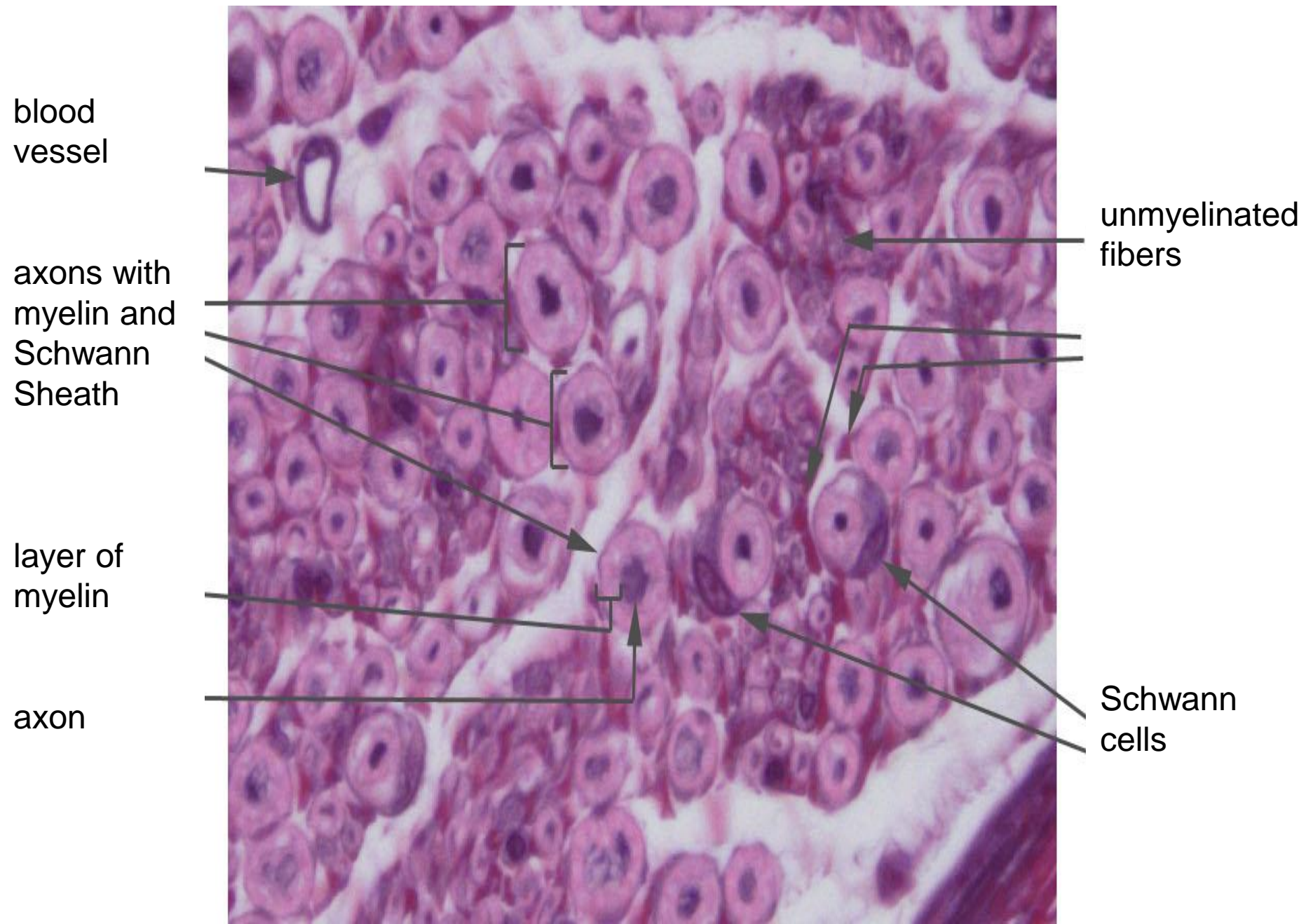
endoneurium

perineurium

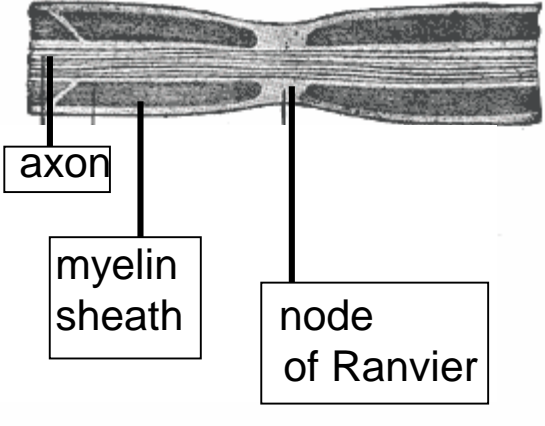
arteriole

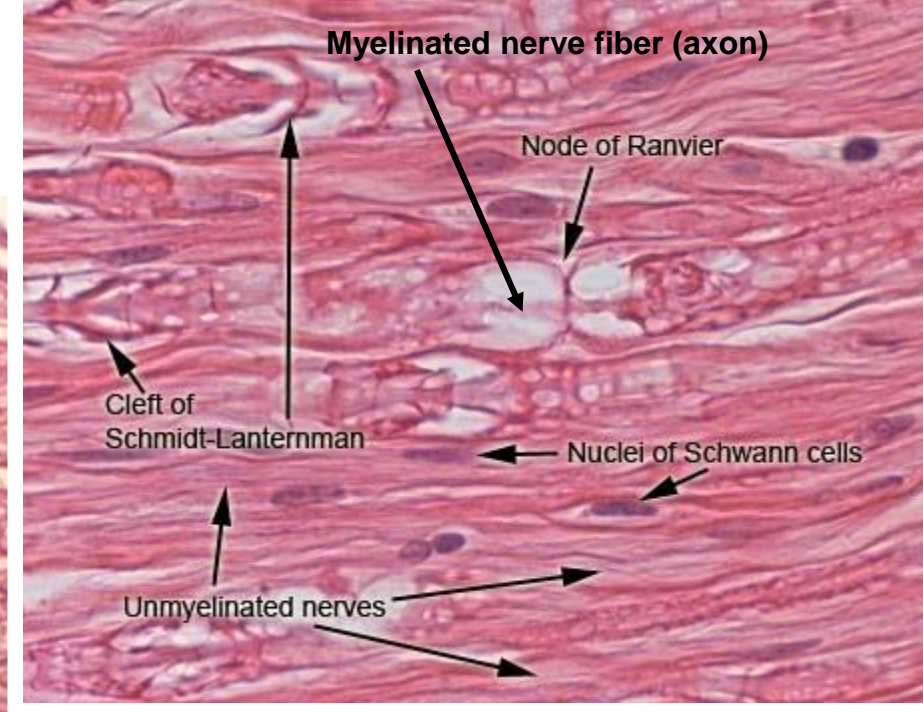
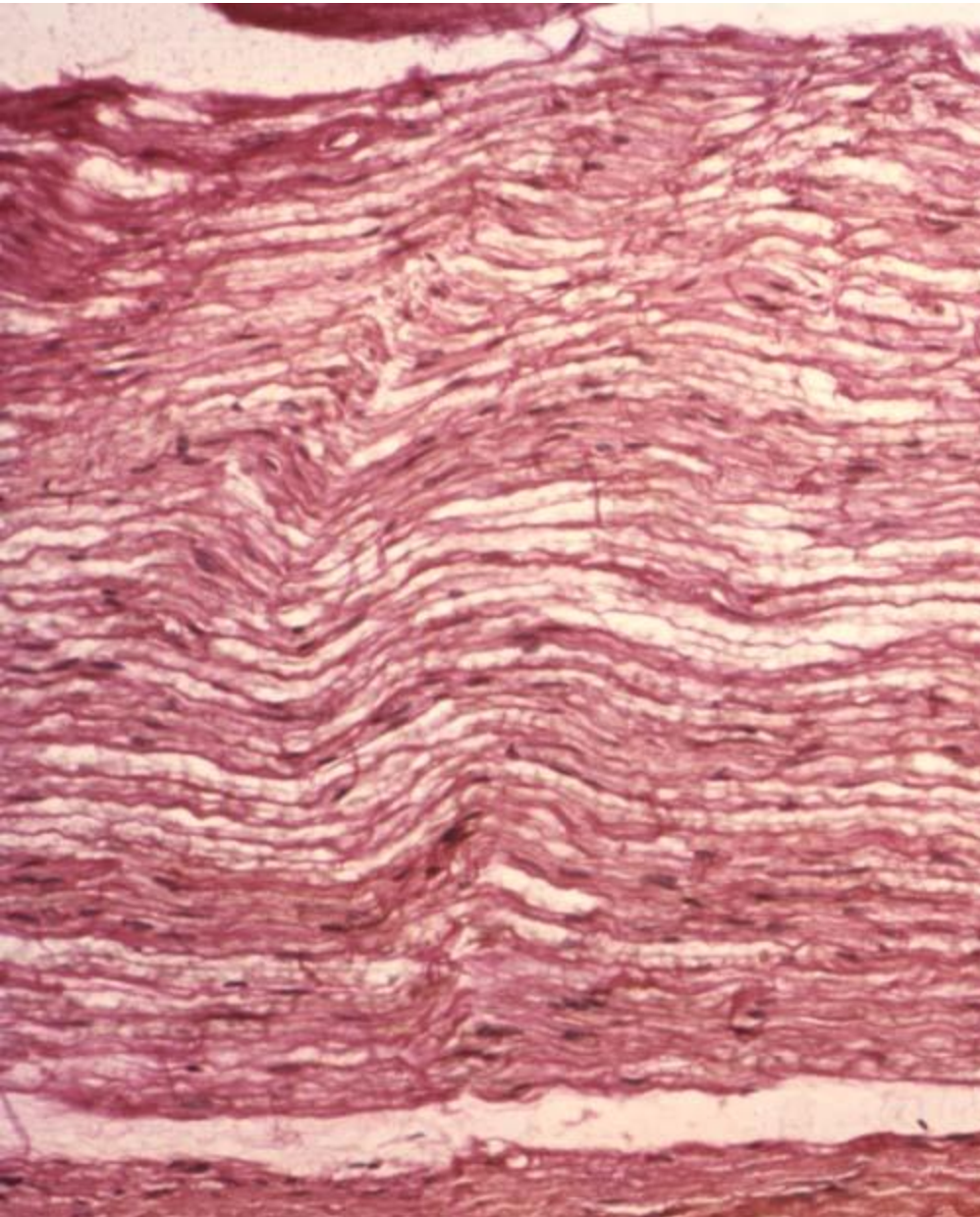
Periferní nerv - detail

Peripheral nerve – myelin, longitudinal section

Peripheral nerve (HE) longitudinal section

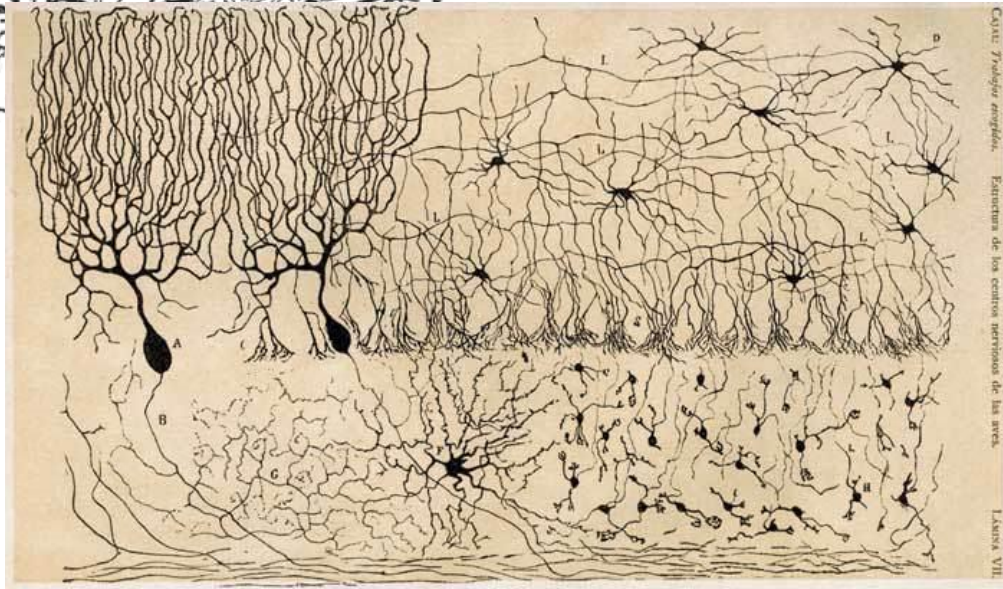
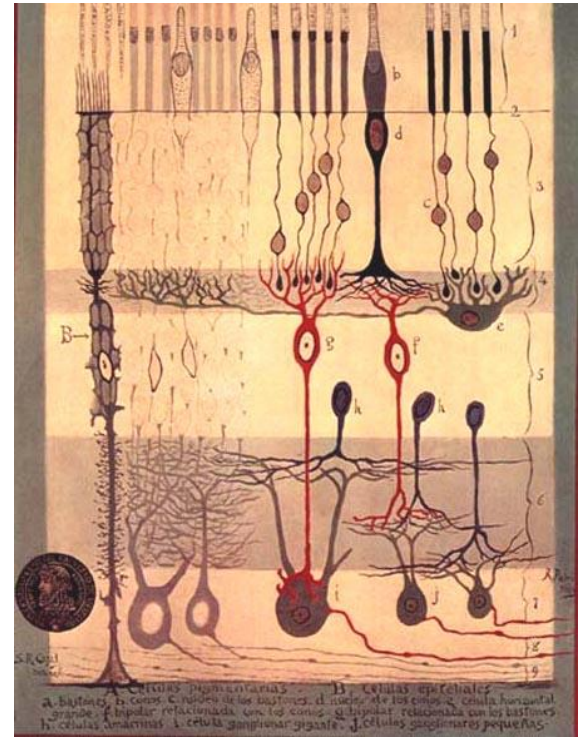
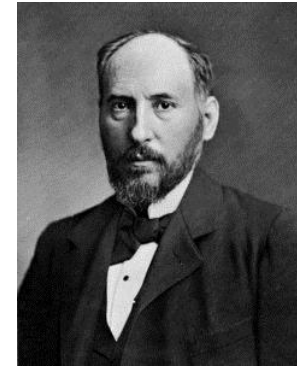
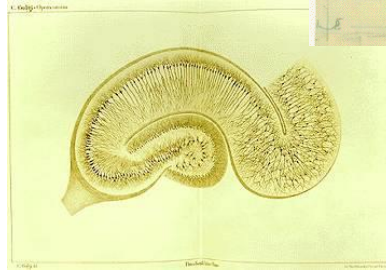
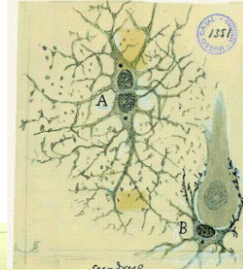
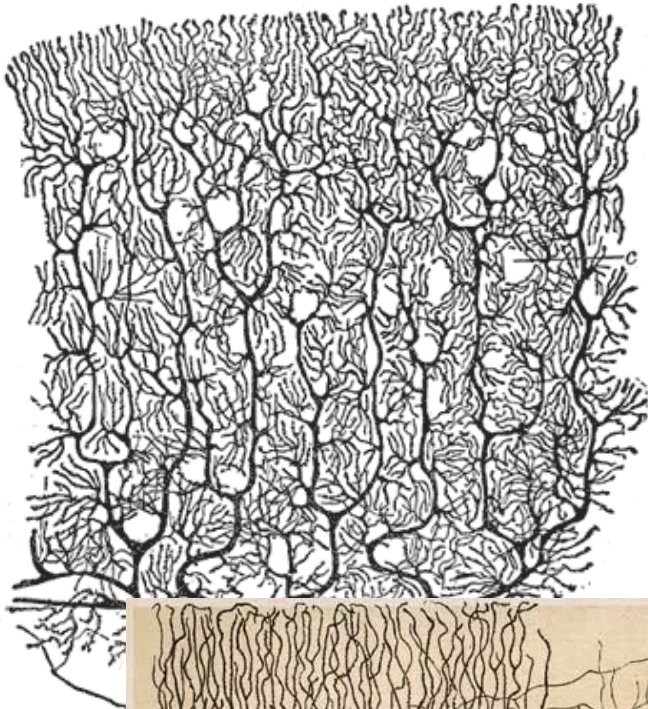
Periferní nerv – podélný řez, (luxolová modř), objektiv 40×

Ranvierův zářez

20 μm

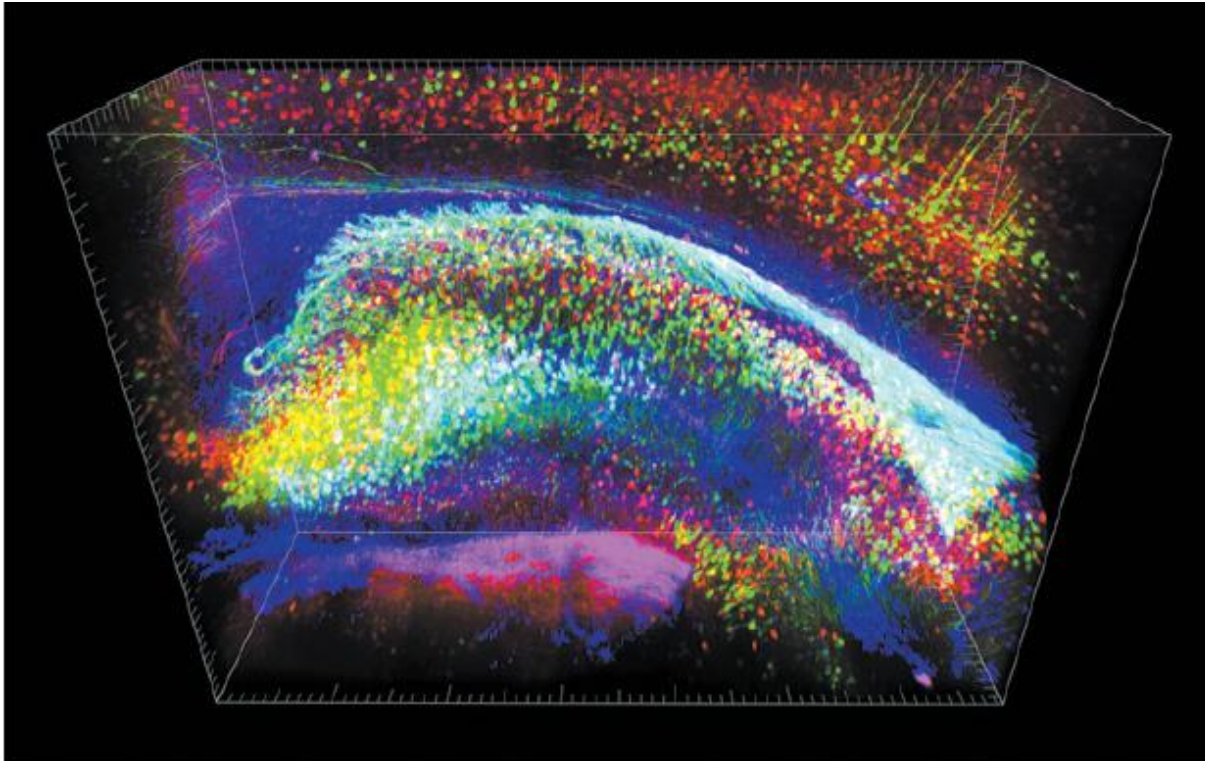
Takto viděli strukturu nervové tkáně Golgi a Cajal před více než 100 lety

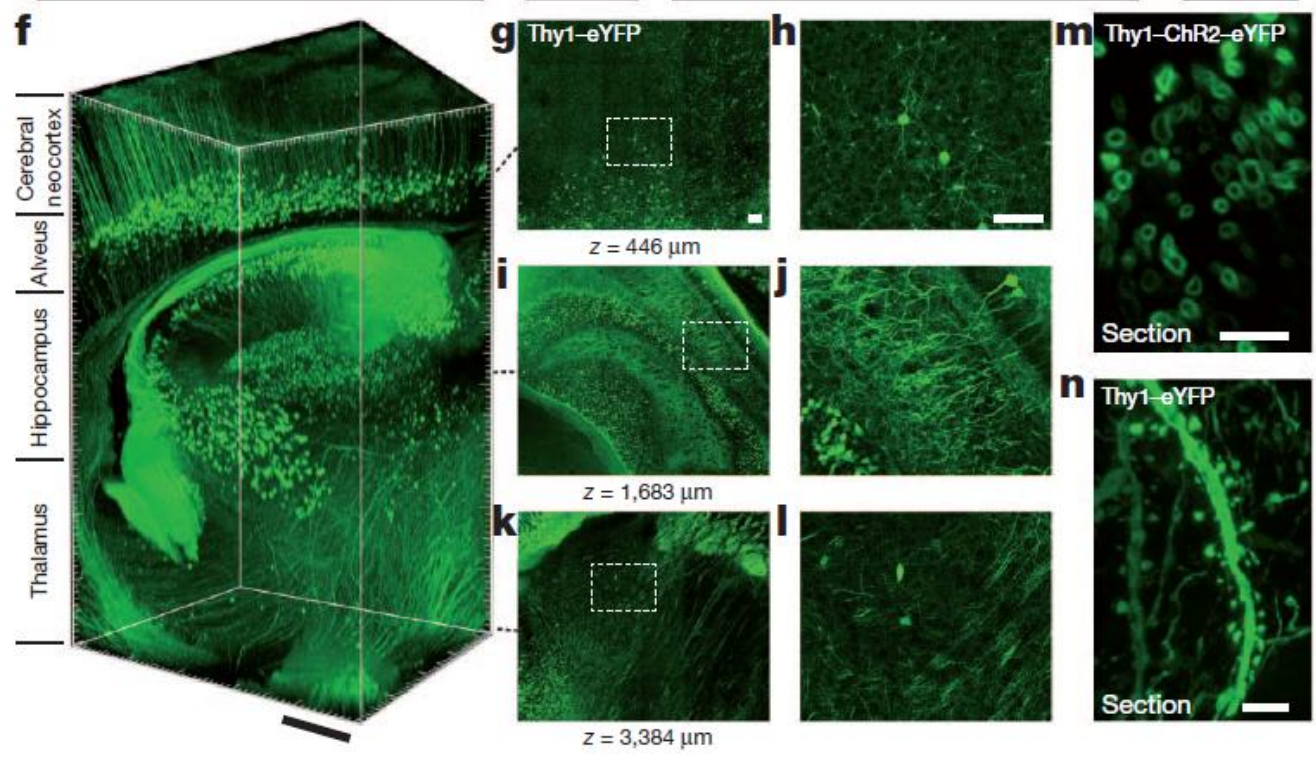
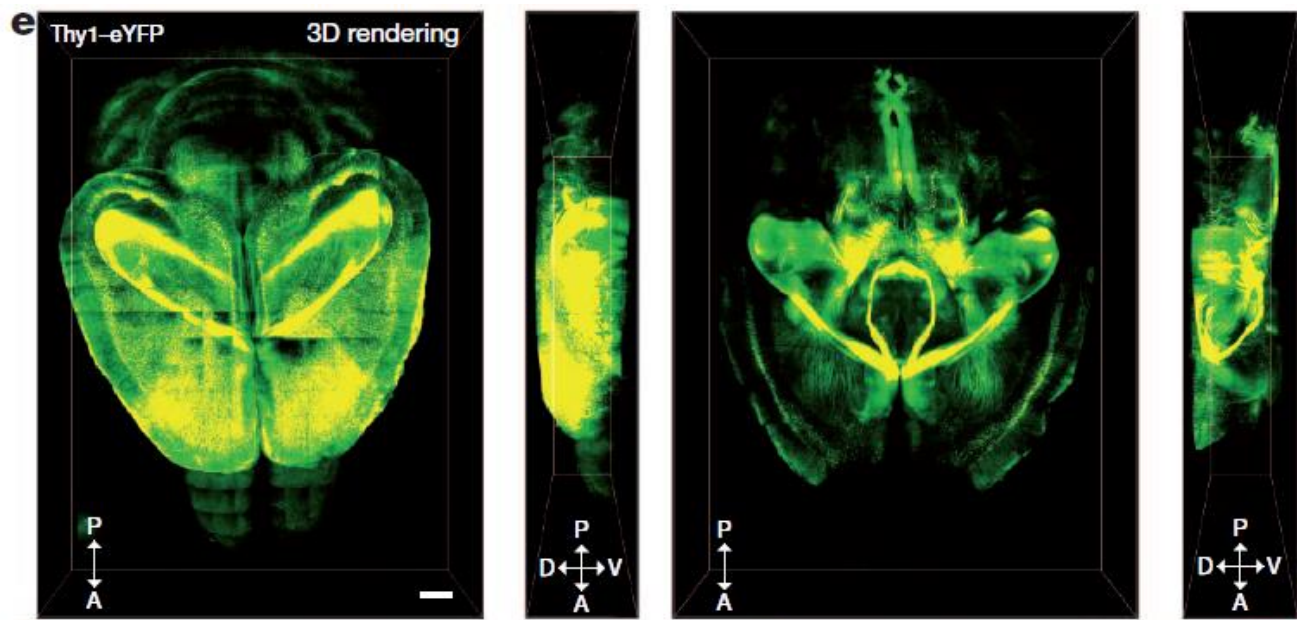
Jak můžeme studovat nervové struktury dnes?

- 3D, vzájemné vztahy a fyzické interakce mezi neurony
- „connectomics“ v kontextu velkých částí mozku
- Sledování průběhu nervových vláken

- Zachování biomolekul (proteiny, DNA, RNA, glykanové a oproteinové motivy)
- Zprůhlednění tkáně – hydrogel (akrylamidy) – použití fluorescenčních značek

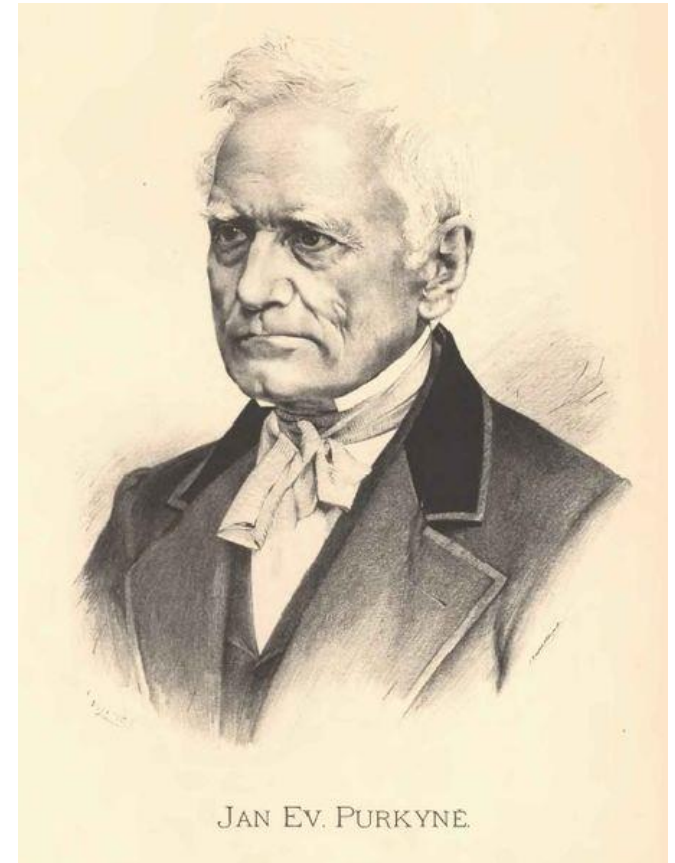

Neurons in an intact mouse hippocampus visualized using CLARITY and fluorescent labelling.

Mikroskopická stavba centrální a periferní nervové soustavy

- **75. Cortex cerebri**
- **76. Cortex cerebri (impregnace)**
- **77. Cerebellum (impregnace)**
- **78. Cerebellum (Nisslova substance)**
- **79. Medulla spinalis**
- **80. Plexus choroideus**
- **81. Spinální ganglion**
- **82. Spinální ganglion (impregnace)**
- **83. Autonomní ganglion**
- **84. Periferní nerv**
- **85. Periferní nerv (myelin)**
- **86. Periferní nerv – podélně**
- **87. Periferní nerv – podélně (myelin)**

J.E.P. (1787-1869)